

หน้าธรรม

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๘

วัดป่าตะนาวศรี ต.ตะนาวศรี อ.สวนผึ้ง จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ถ้ามีธรรมนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าค้นคว้าหาธรรม ขณะที่ยัง
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ตรัสรู้ธรรม ในลัทธิต่างๆ มีอยู่แล้ว ถ้าในลัทธิเขาว่าเป็นศาสนา
นะ เพราะลัทธิต่างๆ เจ้าลัทธิเขาก็บัญญัติตนว่าเป็นพระอรหันต์ทั้งนั้นเลย ก่อนที่จะมีองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าจะตรัสรู้ธรรม ในศาสนา ในลัทธิอื่นๆ เขามีอยู่แล้ว ลัทธิอื่นๆ นะ ลัทธิ ถ้า
เป็นศาสนานะในลัทธิต่างๆ ไม่ต้องมีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเขาก็ทำของเขากันได้
เพราะมันมีหัวใจ มีความรู้สึก ตามแต่จินตนาการไป ตามแต่การคาดหมายไป

แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าลึกซึ้งกว่านั้นมาก ลึกซึ้งเพราะได้ทำลาย
กิเลสในหัวใจ วิธีการทำลายกิเลสในหัวใจนี้สำคัญมาก กิเลสในหัวใจมันจะปกป้องตัวมันเอง ใน
เมื่อปกป้องตัวมันเองมันก็จะทำแต่สิ่งภายนอก จิตนี้การกระทำนี้ส่งออกทั้งหมด ในการวิปัสสนา
ในการที่เขาฝึกกันค้นคว้ากันมันเป็นอาการของใจ ออกไปจากใจทั้งหมด แล้วก็เคลิบเคลิ้มกันว่า
สิ่งนั้นเป็นธรรม สิ่งนี้เป็นธรรม

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าธรรมนี้มีอยู่โดยดั้งเดิม ธรรมนี้ สัจธรรมความ
จริงมีอยู่โดยดั้งเดิม เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มาตรัสในภทฺทกัปปํนี้ ๕ องค์
เหมือนกัน เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ใช่มีสมณโคดมนี้องค์เดียว มีองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้ามีมหาศาลเลย มหาศาลเพราะโลกในวัฏฏะต้องเวียนไปตามนี้ เป็นเรื่องของการ
กระทำ ถึงที่สุดของจิต ต้องทำที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ออกไป ถ้าที่สุดออกไป จิตนี้จะไม่เกิดไม่ตายอีก
เลย

แต่อ่านาจาสนาที่จะเข้ามาชำระกิเลสอย่างนี้จะมีใครทำได้ เว้นไว้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับพระปัจเจกพุทธเจ้าเท่านั้นที่จะมาตรัสรู้ด้วยตนเอง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขณะนี้สร้างสมบุญญานุการมากมาย สร้างสมบุญญานุการมาแล้วมากันกว่าหากรรมอันนี้กรรมถึงมีอยู่โดยดั้งเดิม แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้ธรรมอันนี้ เห็นไหม เสวยวิมุตติสุขแล้วเผยแผ่ศาสนา

เนื่อนานบุญของโลก มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม นี่ศาสนา ๒ เห็นไหม ถึงเวลาพระอัญญาโกณฑัญญะมาบรรลุนิพพานขึ้นมา นี่ถึงรัตนตรัย ศาสนะที่ ๓ ถึงเกิดขึ้น สิ่งที่เกิดขึ้นขึ้นมาเป็นเนื่อนานบุญ เพราะมีเนื่อนานบุญถึงมีการทำบุญกุศลนะ ทำบุญกุศล ทำบุญกุศลถึงที่ไหนล่ะ เพราะใจอยากทำ ใจของผู้ที่ทำบุญกุศลนี้เป็นเรื่องของการก่อสร้าง การทำต่างๆ นี่เป็นบุญกุศล สิ่งที่ทำบุญกุศลนี้เพราะเชื่อในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วได้ประพฤติปฏิบัติ การประพฤติปฏิบัตินี้ชำระกิเลส

แต่การก่อสร้าง การทำต่างๆ เพราะว่าพระเจ้าอโศกมีศรัทธา ก่อนที่พระเจ้าอโศกศรัทธาก็เป็นกษัตริย์ออกรบ ออกรบเพื่อจะมีอำนาจ จะเป็นจักรพรรดิ แต่ถึงที่สุดเห็นการฆ่ากัน การทำลายกันอย่างนั้น มันเป็นการสะท้อนใจ เพราะมีอำนาจาสนาเหมือนกัน เวลาที่มีอำนาจาสนามา ศรัทธาในศาสนาพุทธ ศาสนาพุทธสอนถึงการเมตตา การให้วิชาการต่อกัน พระเจ้าอโศกมหาราชถึงได้ศรัทธาในศาสนา พยายามเผยแผ่ศาสนา เป็นผู้ที่มิสิ่งๆ ทำคุณประโยชน์กับศาสนานี้มหาศาลเลย

พระเจ้าอโศกมหาราชได้ทำสิ่งๆ เป็นประโยชน์กับศาสนา เพราะได้เผยแผ่ศาสนา ศาสนา สร้างวัด ๘๔,๐๐๐ วัด สร้างวัดเห็นไหม สิ่งๆ พระเจ้าอโศกสร้างวัดมหาศาล สิ่งๆ สร้างวัดขนาดสร้างวัดขนาดไหน แล้วยังไปตามอาจารย์ของตัวว่าเป็นญาติกับศาสนาหรือยัง เป็นญาติกับศาสนาหรือยัง นี้อยากเป็นญาติกับศาสนา สิ่งๆ สร้างวัด สร้างวัดต่างๆ ถูห้สัจเขาก็สร้างของเขาได้ เขาสร้างของเขาเพราะเขาศรัทธา เขามีความเชื่อ เขาทำเพื่อหัวใจของเขา ทำเพื่อว่าเป็นบุญกุศล

ในบุญกุศลผู้ๆ สร้างคุณงามความดี สิ่งๆ เป็นคุณงามความดีของเขา นี่ขนาดมีเนื่อนานบุญของโลกแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ว แล้วสั่งบอกให้ ทาน ศีล ภาวนา สิ่งๆ เขาเข้าได้ระดับทาน เขาก็ทำทานกัน แต่ขณะที่ทำทาน เขาก็ต้องมีศรัทธาของเขา ในเมื่อมีศรัทธา มีความเชื่อ ทำบุญกุศลก็คือบุญกุศลเป็นอามิส ทำบาปอกุศลก็สิ่งๆ เป็นบาปอกุศล

ที่ฝังไปกับใจมัน สิ่งที่เป็นใจนะ สิ่งนี้เป็นคือสิ่งที่ว่าเป็นจิตเป็นนิสัย สิ่งที่เป็นจิตเป็นนิสัยนี้เป็น
อามิส สิ่งที่เป็นอามิสทำให้คนมีศรัทธา มีความเชื่อ มีความปฏิเสธ สิ่งปฏิเสธไม่ใช่เรื่องศาสนา
เพราะสิ่งที่เขาทำบาปอกุศลของเขา มา จิตใจของเขาต้องต่ำ จิตใจของเขาต้องมีแรงด้านในหัวใจ
ของเขา

แต่ถ้าจิตใจของผู้ที่สร้างบุญกุศล สิ่งสร้างบุญกุศล เหมือนเชื้อรา เชื้อรา ถ้ามีเชื้อรามันจะ
เกิดเห็ด เกิดสิ่งต่างๆ สิ่งที่เกิดเห็นใหม่ เห็ดเกิดมา เห็ดในกระบวนการของเห็ดนี้ เห็ดโคนนี้ เป็น
สิ่งที่ประเสริฐที่สุด เห็ดในกระบวนการของเห็ด เห็ดโคนนี้เป็นสิ่งที่มีราคาที่สุด เขาปรารถนาที่สุด
แล้วเห็ดก็มีเห็ดต่างๆ มีคุณภาพกับมีคุณภาพด้อยกว่า แล้วก็มีเห็ดที่เป็นพิษนะ สิ่งที่เกิดที่เป็นพิษ
คนไปกินอย่างนั้นก็เป็นพิษ สัตว์ไปกินก็เป็นพิษ สิ่งที่เป็นพิษเห็นใหม่ นี่บุญกุศลและบาปอกุศล

สิ่งที่เป็นความรู้สึกเป็นเรื่องของใจ มันเหมือนกับเชื้อรา เชื้อรา เห็ดถ้าที่ตรงไหนมีเชื้อราที่
เห็ดโคนงอก เห็ดโคนนี้จะงอกขึ้นบ่อยๆ สิ่งที่เกิดโคนงอก เห็นใหม่ เชื้อรา สิ่งที่อยู่อากาศ สิ่งใด
สมควรมันก็จะเกิดเห็ดนั้น นี่ก็เหมือนกันความคิดของคน คิดบาปอกุศลก็ได้ คิดเป็นบุญกุศล สิ่ง
เป็นกุศล เหมือนกับเห็ดมันงอกขึ้นมาหนหนึ่งๆ มันจะงอกอย่างนี้ตลอดไปหรือ มันไม่สมควรงอก นี่
กิเลสมันร้ายกาจอย่างนี้ ร้ายกาจที่ว่าขนาดที่เชื่อตรงนั้น สิ่งตรงนั้นมันก็มีของมันอยู่นะ นี่เป็น
เรื่องของสิ่งที่เป็นเห็ด มันเหมือนสิ่งที่มีมันเป็นวัตถุ สิ่งนี้ไม่จริงยั่งยืน งอกขึ้นมา หรือมันเกิดของ
มันขึ้นมา ช่วงทวันหนึ่งหรือสองวันมันก็เฉาของมันไป มันก็ต้องเสื่อมสภาพของมันไป นี่เป็น
เรื่องของเชื้อรา

เราจะเปรียบเทียบความคิด ความคิดของคน ความศรัทธาของคน สิ่งที่มีความศรัทธา ความ
เชื่อ มันจะมีสิ่งที่เป็นบุญเป็นกุศล มันถึงจะมีศรัทธาความเชื่อ ความเชื่อไม่เกิดขึ้นมาลอยๆ นะ
เราไม่สร้างคุณงามความดีของเรา สิ่งนี้จะเกิดมาจากไหน สิ่งที่เราสร้างคุณงามความดี บุญกุศลเป็น
อย่างนี้ บุญกุศลซบซ้อนลงไปหัวใจ บาปอกุศลก็ซบซ้อนลงไปหัวใจ บุญกุศลหรือบาปอกุศลนี้
ธรรมถึงเกิดขึ้นเป็นคราวๆ ธรรมเกิดขึ้นเป็นคราวๆ เพราะเราต้องมีการกระทำ ถึงต้องมีการทวน
กระแส ทวนกระแสของความคิด แต่กิเลสไม่ต้องทวนกระแส กิเลสมันเกิดได้ตลอดเวลา

ความคิดของกิเลสเห็นใหม่ เห็ดที่เป็นพิษไม่มีใครต้องการมันเลย แต่ขณะที่มันเกิดขึ้น
มาแล้ว คนที่เข้าใจผิดไปกินมัน หรือสัตว์ไปกินมัน สัตว์นั้นก็ต้องตายไป เพราะสารพิษมันไป
ทำลายร่างกาย นี่กิเลสมันทำลายทุกอย่างนะ แม้แต่ความคิดเรามันก็ทำลาย ทำลายแล้วมันก็สร้าง

แต่ความที่มันพอใจ แล้วมันก็จะให้สิ่งนี้สะสมไปที่ใจของมัน มันจะห่างออกไปจากศาสนา ห่างออกไปจากศาสนา มันจะไม่เกิดสิ่งใดในหัวใจของเขา

มันมีแต่ความเศร้า มีแต่ความทุกข์ร้อนในหัวใจ แล้วก็สร้างสม เกิดนะ เกิดในบาปอกุศล เกิดในบาปอเวจี แต่เพราะอะไร เพราะจิตนี้มันคงทนมาก การเกิดและการตายของจิตนี้เป็นสิ่งที่มหัศจรรย์ มันจะตกรรกลมกใหม่ขนาดไหนมันก็ไม่เคยบุบสลาย มันจะเกิดเป็นพรหม เป็นอินทร์ ขนาดไหน ถึงหมดวาระก็ต้องไปเกิดไปตาย ตลอดเวลา เกิดเป็นมนุษย์ นี่มันวนไปถึงวาระของมัน ถึงจะทำบาปอกุศลขนาดไหน ไปจมสู่นรกอเวจีขนาดไหน หมดยุขของการของเขา มันก็เกิดขึ้นมาเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา มาเกิดเป็นมนุษย์ก็เป็นมนุษย์ที่ทุกข์ที่ยาก แล้วก็สร้างบาปอกุศล ลงไปหมุนเวียนไปอย่างนั้นอีก มันไม่มีต้นไม่มีปลาย

สิ่งนี้เพราะเหตุใด สิ่งนี้เพราะว่าไม่มีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาแก้ไข แต่ถ้ามีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา เราเป็นสาวก-สาวกะ เราจะตรัสรู้เองของเรา มันเป็นไปได้ แต่เมื่อธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา สิ่งนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาจากไหนล่ะ? ค้นคว้ามาจากความรู้สึกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็ค้นคว้าออกมาจากหัวใจ ถ้าหัวใจนี้ไปสัมผัส นี่หน่อแห่งธรรม หน่อแห่งธรรมเกิดขึ้นมาจากไหน หน่อแห่งธรรมเกิดขึ้นมาจากหัวใจ

หัวใจถ้ามีขอบเขตของเขา เวลาที่มีขอบเขตของเขา การสร้างบุญกุศลมันก็เกิดออกมาจากใจ สิ่งที่เราสร้างของเขา การสร้างของคฤหัสถ์ การสร้างของฆราวาสธรรมของเขา เขาสร้างขึ้นมาเป็นอามิส สิ่งที่เป็นอามิสนะ เราเป็นพระนะ เราเป็นพระเราสร้างบุญกุศลของเรา เราสร้างวัด สร้างวาของเรา สร้างขึ้นมาเพื่อเหตุใด สร้างขึ้นมาเหมือนนก เหมือนนกเหมือนสัตว์มันมีรังมีรังของมัน เวลาที่มีรังของมัน นกมันสร้างรังรังของมันขึ้นมา มันออกไปของมัน มันกกไข่ของมัน เพื่ออะไร? เพื่อออกลูกออกสืบสกุลของมัน

การสร้างวัดของเรา สิ่งที่เป็นวัตถุนี้มันเป็นอามิส สิ่งที่เป็นอามิส เห็นไหม สร้างสิ่งนี้ขึ้นมา นี่มันเป็นบุญกุศล แต่เวลาเราเป็นพระ เราเป็นสาวก-สาวกะ เวลา อิมสุมี อวาเส อิม เตมาลี วสุตี อุเปมิ...อิมสุมี อวาเส อวาเส ใจ ถ้าเราสร้างอวาเสจากหัวใจ อวาสนี้มันเป็นอวาเสจากกรรมวินัย ถ้าเราสร้างอวาเสจากกรรมวินัย มันจะเป็นเรื่องขอบเขตของใจ

หน่อของธรรมจะเกิดที่ไหน? จะเกิดที่หัวใจ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมานั้นจากเนื้อ จากหัวใจ จากไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ ไปศึกษากับลัทธิต่างๆ นี่ส่งออกไปทั้งหมดจะได้ฉาน ได้สมาบัติขนาดไหน สิ่งนี้ก็เป็นความรู้ เป็นอาการของจิตทั้งหมด สงบขนาดไหนก็เป็นอาการของจิตทั้งหมด ส่งออกไปรู้สิ่งต่างๆ สิ่งนี้เป็นการส่งออก เหมือนกับเห็ดที่มันเกิดขึ้นจากแผ่นดิน สิ่งนี้เป็นเรื่องจากภายนอก

แต่ถ้ามี “อวาเส” อวาเสของหัวใจ ธรรมและวินัย มันมีขอบเขตของมัน เราอธิฐานพรรษาแล้ว เราจะไม่ไปที่ไหนใน ๓ เดือนนี้ เราจะอยู่กับที่นั่น อยู่กับที่นั่นเพื่อเข้ามาดูหัวใจของตัวเอง เพื่อจะสร้างหน่อแห่งธรรม หาหน่อแห่งธรรม

ถ้าหน่อแห่งธรรม เกิดที่ไหน? เกิดที่ใจของตัวเอง ถ้าใจของตัวเองมันยังคิดยังคิดในเรื่องสิ่งที่เป็นวัตถุจากภายนอก สิ่งที่เป็นวัตถุจากภายนอกนี้เป็นรวงเป็นรัง สัตว์อาศัยรวงรังอยู่ เพื่อเป็นที่หลบแดดหลบฝนของเขา เพื่อสืบสกุลของเขา

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่ออวาเสเป็นที่อยู่ของใจ ถ้าเราเป็นที่อยู่ของใจ มันเป็นนามธรรม หดเข้ามา มันจะเข้าไปที่ใจ ที่ใจคือที่หน่อเนื้อนาบุญจะเกิดจากตรงนี้ ถ้าหน่อเนื้อจะเกิดตรงนี้ เราต้องพัฒนาใจของเราเข้ามา สิ่งพัฒนาใจเข้ามา ถ้าคนเลือนลอยนะ ในธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา เป็นที่ยึดที่เหนี่ยวของเรา ที่ยึดที่เหนี่ยวเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ววางกรอบกติกาไว้ กรอบกติกาเพื่อชี้เข้ามาถึงหัวใจ

สิ่งที่เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นกรอบกติกา แล้วเรายึดติดที่กรอบกติกา เราจะเข้าไม่ถึงหัวใจของเรา ถ้าเราไม่เข้าถึงหัวใจของเรา เราก็จะทำแต่ตามที่อาการของใจ เหมือนกับเราจะไปหาเชื้อรา หาเห็ด หาเพาะเห็ดต่างๆ ขึ้นมา สิ่งนี้มันเป็นกิริยาของใจ เป็นอาการของใจ เหมือนกับอาหาร เรากินทุกวันเพื่อจะให้ร่างกายเจริญเติบโตขึ้นมา มันต้องอาศัยอาหาร อาหารเป็นสิ่งไปหล่อเลี้ยงร่างกาย

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เป็นศรัทธาความเชื่อ เป็นสิ่งที่เป็นอามิส มันก็หล่อเลี้ยงใจขึ้นมาให้เราพัฒนาขึ้นมา จนกระทั่งเรากล่าวคำอธิฐานพรรษา “อวาเส อวาเส” สิ่งนี้เราจะอยู่ประจำที่ แต่ในเมื่อเป็นสมมุติ ธรรมและวินัยยังบัญญัติเอาไว้ว่า ถ้าบ้านเรือนนั้นเขามีเภทภัยขึ้นมา ขณะที่เขาเคลื่อนบ้านเรือนนั้นไป เรามีสิทธิ์ตามไปได้ ไม่ขาดพรรษาไป การขาดพรรษา แม้แต่สิ่งที่วัดที่เป็น

นามธรรมนี้ยังเคลื่อนย้ายได้นะ วัดที่เป็นวัตถุเราสร้างขึ้นมานั้นเคลื่อนย้าย มันต้องเคลื่อนย้าย มันต้องรื้อออกมาแล้วเคลื่อนออกไป

การย้ายวัดย้ายวา การย้ายแบบนิติกรรมก็ได้ การย้ายวัด เห็นไหม สิ่งนี้มันเป็นเรื่องสมมุติทั้งหมด สิ่งนี้การเป็นภิกษุ เป็นเครื่องการแสดงออกของใจ ถ้าหัวใจนี้เป็นผู้ที่มีบุญกุศล มันคิดคุณงามความดี จะสร้างวัดสร้างวาเพื่อเป็นบุญกุศล สร้างถวายองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ให้ภิกษุได้อาศัย ภิกษุอาศัยได้ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา จะเป็นเนื่อนาบุญ เป็นที่พึ่งของเรา นั่นเป็นเรื่องของพราราสเขา เป็นเรื่องที่เขาก่อสร้างเพื่อเรา

เราเป็นพระ เราจะสร้างวัดของเรา เราก็สร้างขึ้นมามีสติด้วยปัญญาของเราว่า สร้างสิ่งนี้ขึ้นมาเป็นที่พึ่งอาศัย เป็นรวงรัง เหมือนสัตว์ที่เขามี เขามีรวงรังของเขา ในเมื่อเราสร้างของเราขึ้นมา เราอาศัยรวงรังของเราด้วย แล้วเราเป็นสัตว์ เราเป็นสัตว์ตะเป็นผู้ซื้อ เราจะกักไข่ของเรา เราจะทำอย่างนี้ แล้วสร้างสกุลของเราขึ้นมา เราจะหาหน่อธรรมของเราขึ้นมา หน่อธรรมอยู่ที่ไหน ถ้าเกิดหน่อธรรมขึ้นมา เราจะทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจเราสงบเข้ามา มันจะเป็นฐานที่ตั้งของใจ ถ้าฐานที่ตั้งของใจ สิ่งนี้มันจะเกิดขึ้นมา มันจะได้ขึ้นมา

เวลาเห็นมันเกิด เห็นมันเกิด เกิดจากเชื้อรา แล้วเกิดขึ้นมา มันเกิดขึ้นมาแค่วันสองวัน ชีวิตมันสั้นมาก แต่ถ้าไม้มีคุณภาพมาก สิ่งที่เป็นไม้มีคุณภาพ อย่างไม้อย่าง ไม้แดงต่างๆ กว่าจะเพาะขึ้นมา มันจะงอกงามของมันขึ้นมา แล้วมันจะเข้มแข็งของมันขึ้นมา มันจะโตขึ้นมา จะเป็นคุณ มันจะมีประโยชน์ของมันขึ้นมา ไม้แก่น ไม้เปลือก ไม้เบญจพรรณ คุณประโยชน์ของมันต่างๆ กัน

ถ้าเราทำความสงบของใจ ใจจะมีฐานที่ตั้ง นี่ที่อยู่ของใจ เป็นพื้นที่ใจ ถ้าจิตของเราสงบขึ้นมา เราจะมีพื้นที่อาศัย ถ้าจิตของเราสงบนะ เวลาจิตของเราไม่สงบ จิตเร่ร่อนไปในอารมณ์ต่างๆ มันเหมือนกับคนเร่ร่อน คนเร่ร่อนใจเร่ร่อนไม่มีที่พักที่อาศัยนะ

แต่ถ้าเรามีสติ เรามีความเชื่อของเรา เราสร้างสิ่งจากภายนอกเข้ามา สร้างสิ่งที่เป็นวัตถุ สิ่งเป็นถาวรวัตถุนี้ สิ่งนี้สร้างขึ้นมามีเพื่อให้หัวใจได้จรโลง ให้เหมือนกับที่เรามีสถานที่ทำงาน ให้เรามีที่พักที่อาศัย แล้วจะสร้างทำสิ่งนี้ขึ้นมามันเป็นบุญเป็นกุศล บุญกุศลเพราะอะไร เพราะเราสร้างที่พักอาศัย ปักจยเครื่องอาศัย แม้แต่การให้ทาน เขาให้สิ่งที่เป็นอาหารกับสัตว์ เขาก็ยังได้บุญกุศลเลย เราสร้างสิ่งที่พัก มีทั้งอาหารด้วย สิ่งที่พักใจด้วย แล้วหัวใจที่มีที่พัก คนเร่ร่อนมา ถ้าได้ที่

ฟังพาสัยจากที่ปากของผู้อื่น มันก็ได้บุญกุศล เราสร้างสิ่งนี้ไว้เพื่อให้สงฆ์จากทิศทั้ง ๔ ได้มาฟัง อาศัย สิ่งนี้เราสร้างไว้เพื่อเป็นศาสนา ในศาสนามีสิ่งนี้ มันก็เป็นบุญกุศล

“ทาน ศีล ภาวนา” เราได้ให้ ให้บุคคลอื่นได้มีความสุขจากสิ่งที่เราแสวงหามาเพื่อเขา เพื่อเขา นี่มันเป็นทาน สิ่งที่เป็นทาน เขามาอาศัยขนาดไหน เขามีความร่มเย็นเป็นสุข เขาก็มีความสุขด้วย ถ้าสิ่งนี้เป็นเรื่องของอาการจากภายนอก ถ้าเราไปติดอยู่ภายนอก เราก็จะได้แต่เห็ด สิ่งที่เป็นเห็ด สิ่งที่เป็นเครื่องดำรงชีวิตชั่วคราวชั่วครว สิ่งนี้ไม่ยั่งยืน สิ่งนี้เป็นสมมุติ

แต่ขณะที่เราทำความสงบของใจเข้ามา ให้ใจมันมีหลักมีเกณฑ์ของมันเข้ามา สิ่งนี้เราจะทำจากไหนล่ะ ถ้าเรามีอำนาจาสนา เราได้สิ่งต่างๆ ไว้เจือจางกับสัตว์โลกไว้มาก เราทำทานไว้มาก เราทำความสงบของใจเข้ามา มันก็จะง่ายขึ้นมา

เราต้องคิดว่าเรามีอำนาจาสนา เราได้ทำสิ่งที่ เป็นบุญกุศลเพื่อแผ่คนอื่นไว้มหาศาลเลย เป็นระดับของทาน เวลาพระโพธิสัตว์ปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้า จะเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นผู้ที่รู้สัตว์คนสัตว์ จะเป็นหัวหน้าสัตว์ จะเป็นผู้ที่ปกครองมนุษย์ เป็นผู้ที่ปกปักรักษา เป็นจักรพรรดิ ได้เจือจาง ได้รักษาสัตว์ไว้ เวลามาตรัสรู้เองเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เพราะสิ่งนี้มันเป็นคุณสมบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาตรัสรู้มาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ทั้งภายในะ ในพุทธกิจ สิ่งที่เกิดญาณ เล็งญาณเล็งจากไหน? เล็งจากหัวใจ เพราะใจ เห็นไหม ใจ วิมุตติสุข ไม่มี ไม่เป็นสมาธิ สมาธินี้เป็นสมมุตินะ เกิดดับกับหัวใจ แต่ถ้าเป็นวิมุตติสุข สิ่งนี้พ้นออกไปจากวัฏฏะ เป็นสิ่งที่ เป็นอยู่ในวิมุตติ เวลาจะออกมาเสวยอารมณ์ จะเล็งญาณ หามองสัตว์ ส่องสัตว์โลก เข้ามาในอาการของใจ ในสมาธิ ในสิ่งที่ เป็นกำลังของจิตนี้ แล้วย้อนออกไปดู ดูสัตว์โลก เหมือนกับ อภิญญา ๖ สิ่งที่เป็นอภิญญา ๖ นี้ เป็นเครื่องอาศัยของใจ เป็นเครื่องมือของใจที่จะออกไปเพื่อจะเป็นสิ่งที่เผยแผ่ธรรม เป็นสิ่งที่ เป็นรู้วาระจิตสิ่งต่างๆ นี้ เพื่อจะคัดนิสัยของกิเลสค้นหาที่มันคือ ด้าน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทธกิจ เล็งญาณออกไป จิตที่เป็นวิมุตติ ไม่ใช่ญาณ สิ่งที่เป็นวิมุตติมันเป็นวิมุตติอันหนึ่ง แต่เวลาเล็งญาณออกไปเป็นพุทธกิจ สิ่งนี้เป็นสมบัติจากภายใน มาจากไหน? มาจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้สร้างสมบุญญาธิการมหาศาลเลย

แล้วเราได้สร้างสมบุญญานิการ คือเราพยายามทำบุญกุศลขึ้นมาเป็นทานจากภายนอกก็เพื่อจะสร้างสมให้เกิดฐานของใจ ให้มีกำลังของใจขึ้นมา แล้วเราพยายามทำความสงบของใจเข้ามา ทำความสงบของใจเข้ามาเพื่อจะให้จิตนี้มีที่พึ่ง ถ้ามีที่พึ่งก็เป็นสถานที่ สิ่งที่เป็นสถานที่ ถ้าจิตสงบเข้ามา จิตสงบเข้ามาแล้วควรแก่การงาน

ทำความสงบบ่อยๆ สถานที่ เวลาแผ่นดินเขาซื้อเขาขายกัน เขาโอนกรรมสิทธิ์กัน นั่นเป็นเรื่องของแผ่นดิน เป็นเรื่องของที่ดินที่เขาโอนกรรมสิทธิ์กัน เขายังเปลี่ยนเจ้าของเลย สิ่งที่เป็นแผ่นดิน สิ่งที่เป็นจับต้องได้ เขายังเปลี่ยนเจ้าของได้นะ แล้วเวลาทำความสงบของใจ จิตเป็นสมาธิ ภาวสวะ ฐานที่ตั้งของใจ

ถ้าฐานที่ตั้งของใจ เวลาสงบเข้ามาขนาดไหน มันรักษาความสงบไม่ได้ จิตมันตั้งมั่นไม่ได้ มันถึงควรแก่การงานไม่ได้ ถ้าควรแก่การงานไม่ได้ เราถึงต้องตั้งสติ แล้วกลับมาหาเหตุ เหตุคือคำบริกรรม เหตุคือปัญญาอบรมสมาธิ เวลามันฟุ้งซ่าน มันฟุ้งซ่านออกไปไหน ความฟุ้งซ่านนี้เกิดจากไหน? เกิดจากหัวใจ อย่าไปโทษนะ อย่าไปโทษโลกนี้ โลกธรรม ๘ อย่าไปโทษสิ่งต่างๆ ว่าสิ่งนี้ รูป รส กลิ่น เสียง เป็นสิ่งที่ทำให้เราออกไปรับรู้สิ่งต่างๆ นี่ มันเป็นกิเลส สิ่งนั้นเป็นวัตถุ ถ้าสิ่งเป็นวัตถุ เป็นวัตถุนั้นก็เป็นสิ่งที่เราไปติดข้องเขาเอง สิ่งที่เป็นเสียง สิ่งที่เป็นนามธรรม ก็เราไปติดไปจินตนาการของเราเอง

มันออกมาจากใจทั้งหมดละ สิ่งต่างๆ ที่โลกที่ออกมามีอยู่นี้ เพราะใจเราไปเกาะเกี่ยวเขาเอง เราถึงต้องตั้งสติ ตั้งสติขึ้นมาให้ระลึกอยู่กับใจของเรา ถ้าจิตเรามีสติรับรู้อยู่กับใจของเรา มันจะเกิดสิ่งที่อวาเส อวาเส คือเราจำกัดขอบเขตของใจที่มันออกไปรับรู้สิ่งภายนอก

ถ้ามันจะล้มลุกคลุกคลาน เพราะมันเกิดดับ เกิดดับ มันคงที่ของมันไม่ได้ ถ้าคงที่ของมันไม่ได้ เรามาตั้งสติแล้วใช้คำบริกรรม หรือปัญญาอบรมสมาธิ เหตุอันนี้มันจะเริ่มทำให้แผ่นดินเรา มันคง มันคงเพราะอะไร คนที่เขาขายที่ดิน เขาเปลี่ยนมือกันนี้ก็เพราะเขาต้องการกำไร เขาต้องการกำไรหรือว่าเขามีปัญหาเข้ามา เขาต้องการเอานั่นมาเป็นทุนของเขา

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อหัวใจ ถ้าเหตุมันไม่พอ เรารักษาตัวเราได้ไม่มั่นคง สติเราไม่มั่นคง สิ่งต่างๆ พื้นที่ของใจ อวาเส อวาเสของใจ สิ่งที่เราไปติด ใจที่เป็นนามธรรม เราเปล่งคำว่า “อิมสมิ อวาเส” อวาเสเกิดขึ้นมาจากหัวใจเลย อวาเสจากภายใน จากธรรมวินัยนะ สร้างวัดจาก

ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เกิดขึ้นมาจากจิตของเรา ถ้าจิตเราอธิษฐานที่ไหน เราอยู่นั้น นั่นเป็นอवास อवासจากกรรมและวินัย

แต่เรากำหนดพุทโธขึ้นมา นี่พื้นที่ของใจ จิตที่เป็นสัมมาสมาธิ ต้องอาศัยเหตุอันนี้ เราอย่าไปประมาทกับเหตุของเรา อย่าไปประมาทกับสติ สติสัมปชัญญะ ต้องตั้งให้ดี แล้วพยายามตั้ง กำหนดพุทโธ พุทโธ ขึ้นไป

ถ้าเป็น เจโตวิมุตติ เป็นสมาธิอบรมปัญญา สิ่งที่เป็นสมาธิอบรมปัญญาเราต้องใช้ พุทโธ พุทโธ มันจะเดือดร้อนขนาดไหน มันจะแกว่งไกวขนาดไหน มันจะคั่นร่นขนาดไหน จิตมันจะคั่นร่นมากเพราะอะไร เพราะเราใช้สติเข้าไปร้อยรัดมัน แล้วพยายามร้อยรัด แล้วร้อยรัดไว้เฉยๆ เหม่อ

ร้อยรัดไว้เพื่อให้มีความสงบ สิ่งว่ามันจะเกิดความสงบได้มันต้องมีการกระทำ สิ่งที่มีการกระทำ เวลาจิตมันส่งออกไป มันพุ่งชานออกไป มันไปไหนล่ะ เพราะมันไปยึด กิเลสมันจินตนาการของมัน สิ่งที่เราเคยไปถึงไหน ส่งออกไปได้ไกลสุดไกล สิ่งที่เราเคยเห็นมา มันเป็นสัญญาจับอยู่ที่ใจ แล้วกิเลสค้นหาความทะยานอยาก มันก็จินตนาการออกมาอย่างนั้นมันก็พุ่งออกไป พุ่งออกไปจากไหน? ก็พุ่งออกมาจากใจนี้ นี่เวลากิเลสมันกระทำ กระทำให้จิตมันส่งออกไปยึดภายนอกไป

แต่เราตั้งสติขึ้นมาแล้วกำหนดพุทโธ พุทโธ ให้มันส่งออกมาแค่พุทโธ เอาพุทโธเป็นเกราะ เป็นเครื่องกำบัง พยายามทำจิตเกาะกลับมาที่คำบริกรรมว่าพุทโธ พุทโธ นี่สมาธิอบรมปัญญามันต้องใช้ฐานตัวนี้ ถ้าฐานตัวนี้มีอยู่ แล้วสติมีอยู่ มันจะย้อนกลับมาเห็นอवासของตัว เห็นจิตสงบเข้ามา

สงบเข้ามาขนาดไหน ตั้งแต่ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ กำหนดพุทโธไปเรื่อยๆ นะ กำหนดพุทโธด้วยสติสัมปชัญญะพร้อม อย่างที่ ด้วยกิเลส การประพฤติปฏิบัติด้วยกิเลสในหัวใจของตัว

ครูบาอาจารย์บอกว่า เวลาพุทโธ พุทโธไป พุทโธมันจะเริ่มจางลง จางลง แล้วมันก็จะป็นสมาธิขึ้นมา...นี่กิเลสมันไปแทรก แทรกในการประพฤติปฏิบัติ เวลาพุทโธ พุทโธ มันก็อ่อนลง อ่อนลง สติมันก็จะจางไป พุทโธจนมันหายไป หรือเคลิ้มไปเฉยๆ นะ

อาการเคลิ้มไม่ใช่สมาธินะ นี่เราเคลิ้มกันหลายๆ แล้วว่าเป็นสมาธิ เพราะอะไร เพราะมันยังนึกพุทโธได้ ถ้ายังนึกพุทโธได้ อาการของมันยังมี ความรู้สึกของมันยังมีที่สามารถที่มันจะออกไปรับรู้อะไรก็ได้ หรือว่ามันสามารถจะออกไปรับรู้ ออกต่างๆ ที่เป็นความฟุ้งซ่าน หรือสามารถจะออกไปรับรู้ที่เป็นการกระทำของจิตที่สงบเข้ามาได้ มันเป็นอาการเคลิ้ม มันไม่ใช่อาการของสมาธิหรอก

ถ้าเป็นอาการสงบของสมาธิ สติมันจะสมบูรณ์มาก จากฌณิกสมาธิเป็นอุปจารสมาธิ จะย้อนกลับเข้ามา สติจะพร้อมเข้าไป มันจะเห็นความเป็นไปของมัน แล้วกำหนดพุทโธ พุทโธเข้าไป จะละเอียดเข้าไปเป็นอัปปนาสมาธินะ ดับหมด สิ่งที่มีมันดับหมดนั้นดับความรู้สึกทั้งหมด ดับพุทโธด้วย พุทโธก็นึกไม่ได้ พุทโธมันจะนึก จะถึงจิตที่ตั้งมั่นนี้ เพราะมันพยายามนึกพุทโธก็นึกไม่ได้ พยายามนึกเพราะจิตมันเป็นเอกภาพของมันเอง อาวาสนี้บริสุทธิ์ผุดผ่อง ฐานที่ตั้งนี้มันคงใจ พื้นที่ของเราถึงมันคง พื้นที่ของเรามันคงต่างๆ นี่มันเป็นส่วนที่ว่าหน่อของธรรมมันจะงอกมาจากตรงนี้

หน่อของธรรมจะเจริญงอกงามขึ้นมาจากหัวใจของเรา เราจะหาหน่อธรรมนะ เราจะป็นศาสนทายาท ศาสนทายาท เราจะเป็นที่พึ่งของเรา เราจะเป็นที่พึ่งของเรานะ ของจิต ถ้าจิตมันมีที่พึ่ง มันมีที่อาศัยของมัน เราจะต้องอาศัยพื้นที่อย่างนี้ อาศัยสัมมาสมาธิอย่างนี้

ถ้าสัมมาสมาธิ พยายาม ถ้าเป็นสมาธิอบรมปัญญาต้องกำหนดพุทโธ พุทโธ โดยอย่าเชื่อกิเลส ถ้ากิเลสเห็นใหม่ กิเลสเข้ามาแทรกในการประพฤติปฏิบัติ พุทโธ พุทโธ แล้วก็จางไป จางไป จางไป จนเคลิ้มไป ถ้าจะนึก นึก พยายามนึกพุทโธก็นึกได้ ถ้าตั้งสติใช้ปัญญามันก็ใช้ได้ แต่สิ่งที่ใช้ปัญญานี้มันก็ยังมียกเลศเคลือบคลุมอยู่ แต่มันจะทำอะไรมันก็ทำไม่ได้ เพราะอะไร เพราะมันไม่โน้มไปอยู่กาย เวทนา จิต ธรรม เพราะมันเห็น กาย เวทนา จิต ธรรม ไม่ได้ เพราะอะไร เพราะจิตมันไม่สงบพอ

ถ้าจิตไม่สงบพอ กำลังของมันไม่มี ถ้ากำลังของมันมีนี่เป็นการเคลิ้มๆ ไป มันก็ถึงตกวงค์นั้นล่ะ ถ้าตกวงค์นี้มันหายไปเลยนะ จิตนี้สติหายไป ตกวงค์ไปเลย สิ่งนี้เป็นสมาธิห้วงต่อ สมาธิทำไมมีสัมมาสมาธิและมิจาสมาธิล่ะ สิ่งที่เป็นมิจาสมาธิก็เป็นสมาธิห้วงต่อ เพราะมันไม่มีสติ นี่เป็นมิจาสมาธิเพราะเป็นห้วงตอนะ

ถ้าเป็นมิจฉาสมาธิเพราะไม่มีศีล ๖ ศีล สมาธิ ปัญญา ผู้ที่เขาเล่นคุณไสยกัน ผู้ที่เขามนต์ดำกัน เขาก็ใช้สมาธิเหมือนกัน แต่เพราะจิตของเขาไม่มีศีล ไม่มีศีลคือการเบียดเบียนใครก็ได้ จะทำลายใครก็ได้ เขาใช้ฐานของจิตนี้ออกไปทำลายบุคคลอื่น สิ่งนี้ทำลายบุคคลอื่นเพราะมันต้องใช้กำลังจิต ดุติ เวลาเราโกรธเคืองใคร เราจะสาปแช่งใคร เราก็คิดขึ้นมาในหัวใจ ถ้ามันมีกิเลสนะ แล้วนี่เหมือนกัน เราจะทำลายใคร มันก็ใช้จิตอันนี้ออกไปทำร้ายเขา นี่เป็นมิจฉาเพราะเราขาดศีล

ถ้าเรามีศีล สมาธิ ปัญญา มันต้องมีศีลขึ้นมาก่อน นี่เราเป็นนักบวช เราเป็นพระ ศีลสมบูรณ์ ตั้งแต่วันที่เราเปล่งวาจากับอุปัชฌาย์ อุปัชฌาย์อาจารย์ ศีล ๑๐ แล้ว ปฏิญาณตน สงฆ์ยกขึ้นมาเป็น ภิกษุ ศีล ๒๒๗ สมบูรณ์โดยขั้นตอนของเราแล้ว ภิกษุถึงต้องมีศีล ๒๒๗ โดยสมบูรณ์ ทีนี้สมบูรณ์ ถ้าศีลมันขาดมันค้าง มันพร้อย มันก็เป็นหน้าที่ของบุคคลนั้นต้องปลงอาบัติก่อนไง ถ้าไม่ปลงอาบัติมันก็เป็นสิ่งที่ฝังคาใจนะ มันจะคาใจของเรา ว่าสิ่งนี้เป็นไป มันจะเกิดนิรณรรณ

ถ้าเกิดนิรณรรณมันก็เกิดคาใจ เวลาทำความจะประพฤติปฏิบัติ จะทำคำบริกรรม สิ่งนี้มันก็จะผูกขึ้นมา นี่มันถึงต้องปลงอาบัติ สิ่งที่ปลงอาบัติเพราะศีลเราค้าง เราพร้อย เราถึงปลงอาบัติ ถ้าศีลเราไม่ค้างไม่พร้อย สิ่งนี้สมบูรณ์อยู่แล้ว เราก็จะต้องตั้งสติ แล้วก็ต้องมีความมุนานะ เป็นสมาธิอบรมปัญญา

ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิละ ปัญญาอบรมสมาธิ ผู้ที่มีจิตนิสัยต่างกัน มันจะใช้ความคิดของเขาไป ความคิดเห็นใหม่ ความคิดที่ส่งออกไปเป็นความคิดที่ส่งออกไปโลกภายนอก เป็นความคิดที่ไปยึดมั่นถือมั่น สิ่งนี้เป็นความทุกข์ใจ แต่ขณะที่เรามีสติ เราเป็นศากยบุตร เราเปล่งวาจาว่าเราเป็นศากยบุตร เราจะเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ

ทีนี้ประพฤติปฏิบัติกำหนดพุทโธ พุทโธ เป็นสมาธิอบรมปัญญา มันไม่ตรงกับจิตพยายามทำแล้วมันไม่ได้ผลของเขา เขาก็ใช้ปัญญา แต่ปัญญาเราตริกันในธรรม ตริกันในธรรม ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรากำหนดพุทโธ พุทโธ ก็เป็นพุทธานุสติ พุทธานุสติเป็นกรรมฐาน ๔๐ ห้อง แต่ถ้าเราใช้ปัญญา ธรรมารมณ์ๆ มันก็เป็นธรรมเหมือนกัน สิ่งที่เป็นธรรมเพราะเราตริกันในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หรือเราตริกันในชีวิตประจำวัน ตริกันในสิ่งที่ความเป็นไป แต่มันเป็นธรรม ธรรมเพราะมีสติ

ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะควบคุมอยู่ มีสติ ขึ้นต้นว่ามีสติ สตินี้เป็นธรรมใหม่ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สติธรรม ปัญญาธรรม สิ่งที่ดีธรรม ปัญญาธรรมเกิดขึ้นมานี้เรามีสติแล้ว เราจะไม่ให้กิเลสเข้ามาครอบงำนะ ถ้ากิเลสครอบงำ ธรรมอย่างนี้ก็ใช้ไม่ได้ ธรรมอย่างนี้ก็ใช้ไม่ได้ สัมลูกคลุกคลานอย่างนี้ แต่ถ้าฟุ้งซ่านออกไปตามกิเลส สิ่งนี้ใช้ได้ ถ้าสัมลูกคลุกคลานไป ถ้าให้กิเลสมันพาออกไปคิดเรื่องต่างๆ ของเขา จนเคล็ดเปิดเปิงไปตามความรู้สึก อย่างนี้ใช้ได้

แต่ถ้าเป็นเรื่องของคุณประโยชน์ คุณประโยชน์นี้ เพราะพลังงานของใจ จิตนี้เป็นพลังงานอันหนึ่ง พลังงานที่ว่ากิเลสมันใช้อยู่ตลอดเวลา เพราะกิเลสมันมีอำนาจเหนือใจดวงนี้ แล้วมันเอาใจดวงนี้เป็นฐาน ใช้พลังงานนี้ออกไปจับ ออกไปดูดดื่มกับอารมณ์ที่เป็นกิเลสค้นหาความทะยานอยากให้มีมีความสุขร้อนในหัวใจ ออกไปจับไปดูดดื่มมาขนาดไหน ก็เอาความสุขร้อนมาทำให้ใจมาให้อใจ สิ่งนี้เป็นกิเลสพาทำ

แต่ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธินะ มันจะมีสติสัมปชัญญะ สิ่งที่เกิดขึ้นมา สิ่งทีกระทบขึ้นมา มันให้ผลเป็นลบเป็นบวก สิ่งทีให้ผล เห็นใหม่ ชีวิตนี้เกิดมาเพื่ออะไร ชีวิตนี้การกระทำของเรามา ทำมาทั้งชีวิตนี้ได้ประโยชน์อะไรขึ้นมา สิ่งนั้นทุกคนเกิดมาก็ต้องตายหมด คนที่เขาตายไปต่อหน้าเรา เขาเอาสมบัติสิ่งใดติดตัวเขาไปได้? มันมีแต่คุณงามความดี บุญกุศลและบาปอกุศลจะตามจิตดวงนั้นไป

แล้วในการประพฤติปฏิบัติของเรา เราจะมาชำระ เราจะหาหน่อของธรรมขึ้นมาจากหัวใจของเราเลย

สิ่งที่เป็นอามิส มันเป็นเหมือนเชื้อ เชื้อราที่ติดกับหัวใจนี้ไปเท่านั้นเอง เชื้อรานะ เชื้อราอยู่ที่แผ่นดิน มันยังงอกงามของมันขึ้นมา ถ้าอากาศมันชื้นสมบูรณ์ของเขา เห็ดมันจะงอกขึ้นมา งอกขึ้นมา เป็นบุญกุศล คือสิ่งที่เป็นอามิส สิ่งที่เป็นอามิสก็เป็นเรื่องของโลกเขา สิ่งนี้เกิดกับหัวใจนะ เป็นจริตเป็นนิสัยอันหนึ่ง แต่ขณะที่เราทำความสงบของใจเข้ามา สิ่งนี้มันจะงอกงามขึ้นมาจากจากหน่อของธรรม ไม่ใช่เห็ด สิ่งนี้เป็นหน่อธรรม เป็นปัญญาของธรรม

ฉะนั้น ถ้าเป็นหน่อของธรรม สิ่งต่างๆ ขึ้นมา เราถึงต้องใช้ปัญญา ถ้าเราใช้ปัญญาอย่างนี้ มันเป็นคนุประโยชน์กับเรา มันเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เพราะเรามีกิเลสเต็มหัวใจ เราถึงไม่เข้าใจว่าสิ่งใดเป็นธรรมและสิ่งใดเป็นอธรรม สิ่งใดเป็นธรรมและสิ่งใด

เป็นธรรม เราถึงทำลุ่มลูกลูกหลานอยู่เนี่ย ว่าเข้าไม่ถึงอวาสของตัว ไม่เข้าถึงกับสัมมาสมาธิ ไม่เข้าถึงกับฐานของจิต เราถึงต้องใช้สติควบคุม ขนาดพุทโธแล้วมันไม่ได้ผล เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ เราก็ใช้สติควบคุมไป ควบคุมไป ควบคุมเถิด มันหยุดได้

เพราะธรรมชาติของสิ่งต่างๆ เกิดแล้วต้องสลายไปเป็นธรรมดา ความคิดเกิดขึ้นมาแล้วก็ต้องสลายเป็นธรรมดา แต่ความคิดนี้ออกไปยึดมั่นถือมั่นสิ่งใดขึ้นมา จากเรื่องของโลกเขา คือแขกที่จรมมา แขกที่จรมมาคือว่าออกไปเอาเหยื่อ ออกไปเอาสิ่งต่างๆ ที่จรมมา เราจะต้องรับแขกอย่างไร เพราะเราไม่มีสติ แต่ถ้าเราตรึกในธรรม หรือตรึกสิ่งความคิด เรามีสติสัมปชัญญะ เราจะต้องรับแขกอย่างไร

ถ้าต้อนรับแขกอย่างไร เห็นไหม สิ่งที่เขาเกิดขึ้นมา เขาทำบุญกุศล หรือทำบาปอกุศล ทุกคนตายไป ถ้าผู้ทำบุญกุศลแล้วประพฤติปฏิบัติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ปรินิพพานไปแล้ว อัครสาวกต่างๆ ก็ปรินิพพานไปแล้ว แต่ปรินิพพานไปด้วยสิ่งที่จิตพ้นออกไปจากกิเลส พ้นออกไปจากทุกข์ นี่ธรรมเต็มหัวใจนะ

ธรรมเต็มหัวใจตั้งแต่หน้าแห่งธรรม ที่ธรรมความเป็นพื้นฐานขึ้นมา จนธรรมเป็นต้น เอโก รัมโม ธรรมอันเอกอันหนึ่งเดียว ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติก็มีบุญกุศลขนาดนั้น แล้วเราเชื่อบ้างนี้ เราเชื่อจากครูบาอาจารย์ของเรา เชื่อจากผู้ประพฤติปฏิบัติ จนหัวใจเป็นธรรมทั้งแท่ง ถ้าหัวใจเป็นธรรมทั้งแท่ง เกิดจากไหนล่ะ? เกิดจากความลุ่มลูกลูกหลาน

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประพฤติปฏิบัติอยู่ ๖ ปี ลุ่มลูกลูกหลานใหม่ ไปศึกษาจากเจ้าลัทธิต่างๆ เจ้าลัทธิต่างๆ ถึงพุทธกาลศาสนาจะเจริญรุ่งเรืองมาก ๕,๐๐๐ ปีแล้วศาสนาจะหมดไป ขณะนี้ศาสนาหมดไป ศาสนาพุทธเรานี้ พุทธะ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานหมดไป แต่ลัทธิต่างๆ มีอยู่ประจำโลก เพราะลัทธิต่างๆ นี่เป็นเรื่องของกิเลสค้นหาความทะยานอยาก เป็นการจินตนาการของเขา เราจะไปตื่นเตนอะไรกับสิ่งนั้น สิ่งที่ยังองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าไปทดสอบกับเจ้าลัทธิต่างๆ มา ๖ ปี สิ่งนี้ลัทธิต่างๆ จะมีอยู่ เราถึงต้องเตือนหัวใจไว้ ว่าลัทธิศาสนาอื่นๆ ที่เขาว่าเป็นศาสนาเป็นลัทธินั้นมันมีอยู่ตลอดไป

แต่ศาสนาพุทธ พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้ามาตรัสรู้ พระปัจเจกพุทธเจ้าตรัสรู้แต่ละพระองค์ แล้วเราสาวก-สาวกองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วางธรรมไว้อันนี้ มันมีกาลมีเวลานะ เราจะประมาทเดินเลอะไม่ได้ เราจะนอนใจสิ่งนี้ไม่ได้

ถ้าเรานอนใจกับสิ่งนี้ โดยขณะที่เราปัจจุบัน เราเป็นผู้ที่มีสัมมาทิฐิ เรามีความเห็นถูกต้อง แล้วเราจะอยากศึกษามาก แต่เราก็ศึกษาธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศึกษา พระไตรปิฎก ประพฤติปฏิบัตินี้จะอย่างไรให้ตรงกับธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คิดแต่กลัวแต่ผิด กลัวแต่พลาด

เวลาศึกษาธรรมนะเป็นสุขตมยปัญญา สิ่งที่เป็นสุขตมยปัญญา ศึกษาเนี่ยมันเป็นแผนที่เครื่องดำเนิน แผนที่เครื่องดำเนิน ศึกษาแล้ว เราเข้าใจแล้ว มันเกิดความศรัทธา เกิดความชุ่มชื้นหัวใจ แล้วขณะที่ประพฤติปฏิบัติต้องวางสิ่งนี้ไว้ ถ้าเราไปเอาสิ่งนี้ค้นหาความทะยานอยาก คือกิเลสใน หัวใจมันมีอยู่แล้ว

แล้วถ้ามีเชื้อไขเข้าที่ไปกระตุ้นมัน ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นธรรม แต่เวลาเราศึกษามา กิเลสมันกระตุ้น กระตุ้นให้เป็นความอยากเข้าไปซ้อน เห็นไหม เลยเป็น ค้นหาซ้อนค้นหา ประพฤติปฏิบัติก็กลัวผิดกลัวพลาด ทำอะไรก็กลัวผิด ต้องทำให้ตรงกับ พระไตรปิฎก ตรงกับธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นั่นละคือตัวสิ่งที่ทำให้ขัดขวาง ที่เราจะเข้าไปอวาสของใจ

แต่ถ้าเราทำของเราโดยปกติโดยธรรมดา โดยธรรม เห็นไหม แล้วเราใช้สติแล้วเรา ไคร่ครวญของเราตลอดไป สิ่งนี้มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ เพราะเราตรึกในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อันนั้นเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เป็นธรรมวินัย ที่ เป็นเราจะก้าวเดินตามธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ละ

ถ้าเราใช้ มีปัญญา เราไคร่ครวญ สิ่งที่เราไคร่ครวญสิ่งนี้ นี่เราตรึกในธรรม เราตรึกอย่างนี้ เรา ไม่ใช่ส่งออกไปเอาแขก ไปเอาสิ่งที่ว่าเป็นทุกข์เป็นภัยเข้ามาให้หัวใจเราร้อน สิ่งที่เราไปยึดไปถือสิ่ง จากภายนอกเข้ามาจะทำให้หัวใจเราร้อนมานะ เพราะเราไปเอาแขก เห็นไหม เหมือนกับเห็ดที่มันเป็นพิษ สิ่งที่เป็นพิษที่เข้ามาเนี่ยกินถึงกับตายนะ

เวลาอารมณ์ที่เป็นสิ่งที่บาดหมางหัวใจ สิ่งทีสะเทือนหัวใจ คิดถึงสิ่งที่เป็นความบาดหมาง สิ่งทีฝังอยู่ในใจ ถึงกับนั่งร้องไห้ได้นะ ถึงกับน้ำตาไหล ถึงกับมีความทุกข์ในหัวใจ เห็นไหม สิ่งนี้เราไปเหนียวรั้งมา เราไปก๊ว้นเข้ามาเอง โดยความโง่ของใจ โดยความโง่ของใจนะ แต่เป็นความฉลาดของกิเลส ความฉลาดของกิเลส ก็บอกสิ่งนี้มันพอใจ สิ่งนี้มันไปก๊ว้นมาแล้วมันมีความพอใจของมัน มันมีความอาหาญ มีความรื่นเริง

ในเรื่องของกิเลสมีอำนาจนะ เวลาทำสิ่งใดขึ้นมามันพอใจของมัน แล้วมันยังยกย่องตัวว่า มันเป็นคนดีคนเดียว คนทีทำได้สิ่งต่างๆ ทีเขาทำไม่ได้ มันทำได้นะ สิ่งทีทำได้ ทำขนาดไหน กรรมนะ กรรมเกิดกับใจดวงนั้น ทำได้ขนาดไหนมันก็จะทำให้เป็นสารพิษ สารพิษ เป็นเห็ดทีเป็นพิษในหัวใจตลอดไป สิ่งทีเป็นอย่างนั้นมันเป็นสิ่งทีมันก๊ว้นมา

แต่ถ้าตรึกในธรรม ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทีเป็นธรรม อย่าให้กิเลสมันซ่อนมา ถ้ากิเลสซ่อนมาอย่างนี้มันก็เป็นค้นหาซ่อนค้นหา ในการประพฤติปฏิบัติมันก็ประพฤติปฏิบัติในกรอบขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วยังมีความภูมิใจนะว่าเราเชื่อธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราไม่เชื่อบุคคล ถ้าเป็นการบุคคล องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกให้เชื่อธรรมเถิดอย่าเชื่อบุคคลเลย

การเชื่อธรรมหรือเชื่อบุคคล เพราะเราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันมีข้อมูลอยู่ในหัวใจ ไปศึกษากับครูบาอาจารย์ ถ้าท่านแสดงออกมานี้มันตรวจสอบได้ มันเอาสิ่งทีในความรู้สึกของเราในหัวใจเทียบเคียงได้ ถ้าเทียบเคียงสิ่งนี้ ตรงกับธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไหม? ตรงแน่นอน ตรงจริงด้วย แล้วตรงจากความรู้สึกจากภายใน ตรงทีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าซึ่เข้ามาทีหัวใจด้วย

ถ้าซึ่เข้ามาหัวใจ ซึ่เข้าไปในหัวใจของครูบาอาจารย์ของเรา ท่านถึงจะเข้าใจ ถึงว่าสิ่งทีเป็นสารพิษ สิ่งทีเป็นเชื้อราทีเป็นพิษ กับสิ่งทีเป็นประโยชน์นี้เป็นศรัทธา แล้วพยายามทำความเข้าใจเข้ามา เห็นฐานทีมันของมันขึ้นมา ฐานทีมันของใจขึ้นมา ถ้าฐานทีมันของใจขึ้นมา ถ้าน้อมไปหา กาย เวทนา จิต ธรรม โดยความเป็นจริง นั่นละ หน่อของธรรมมันจะเกิดตรงนั้น

ถ้าหน่อของธรรมเกิด เราต้องทะนุถนอมนะ ถ้าเป็นสมาธิ ถ้าเป็นอवास เป็นที่อาศัย ใน
ลัทธิต่างๆ ก็มี ในสิ่งต่างๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปนับถือพวกฤๅษีชีไพรเขาก็มีอย่างนี้
แต่เขาไม่มีปัญญา เขาไม่มีปัญญา

แต่เพราะเรา เราสร้างสมบุญญานุการ เราเชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถึงได้ออก
บวชเป็นพระ เป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ สิ่งนี้มันเป็นการประกาศต่อสังคมว่า สังคมเขาให้โอกาสผู้ที่
ประพฤติปฏิบัตินะ ไม่ต้องทำอาชีพ ไม่ต้องทำสิ่งต่างๆ เหมือนกับโลกเขา ให้ค้นคว้าจากในหัวใจ
ขึ้นมาเถิด เห็นไหม บริษัท ๔ เขาจะช่วยเหลือดูแลสิ่งนี้ สิ่งที่ว่าสิ่งใดที่เป็นปัจจัยเครื่องอาศัยที่จะ
สะดวกแก่การประพฤติปฏิบัติ

ขนาดที่ว่าให้มาแล้วขนาดไหน สิ่งนี้จะป็นภยันนะ เป็นภัยกับเรา เป็นภัยไฉน ลากสักการะ ถ้า
เป็นโมฆบุรุษ ลากสักการะฆ่าโมฆบุรุษนะ ลากสักการะ เขาให้ลากมา แต่เขาไม่สักการะก็ยังขุ่น
ใจนะ แต่ถ้าเขาสักการะเขานบนอบ โอ้ย! มีความพอใจ มีความอิมใจนะ นี่กิเลสมันต้องการกิน
เหยื่อไง สิ่งนี้เป็นเหยื่อของกิเลส แล้วไปเอาเหยื่อของกิเลสมาเป็นความดีของตัวเอง มันจะทำให้
เรามีแต่ความทุกข์เพราะอะไร

เพราะเรื่องของใจของคนนะ เรื่องของเรื่องภายนอกเราไม่มีอำนาจจะไปควบคุมใครได้
หรือ ถ้ามีความสักการะ เขามีความเชื่อ มีความพอใจของเขา เขาก็สักการะ ถ้าวันไหนเขาไม่
พอใจ เขาเห็นสิ่งการกระทำของเรา เขาชุ่นใจของเขา เขาก็ไม่สักการะ เราก็จะมีความทุกข์ เพราะ
อะไร เพราะเราเอาใจของเราไปฝากไว้กับคนอื่น แต่ถ้าเอาใจของเราไว้ในหัวใจ ในอำนาจของเรา
สิ่งต่างๆ นี่เป็นปัจจัยเครื่องอาศัย

เราเป็นนักบวช เราเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เราต้องย้อนกลับมาในหัวใจของเรา จะต้องทำ
ให้สงบเข้ามาให้ได้ สมาธิอบรมปัญญาหรือปัญญาอบรมสมาธิ เราต้องทำเข้ามาให้ถึงฐานตัวนี้ให้
ได้ ถ้าถึงฐานตัวนี้ต้องรักษา ถ้ารักษาขึ้นมา เห็นไหม อवासของเราไม่เคลื่อนไปกับสิ่งที่ว่า
บ้านเรือนเขาย้ายถิ่นฐาน เราขนาดอธิษฐานพรรษาแล้วยังย้ายถิ่นฐานไปกับเขา

นี่ก็เหมือนกันจิตมันเคลื่อนไปตลอด เรามีสิทธิในธรรมวินัยว่าเราสามารถย้ายถิ่นฐาน เรา
ควรจะไปได้โดยที่ไม่ขาดพรรษา นี่มันเคลื่อน มันไม่เป็นหลักเป็นเกณฑ์ ถ้าเป็นหลักเป็นเกณฑ์
สิ่งที่เราอาศัยจากภายนอก สิ่งนี้เป็นเครื่องปัจจัยเครื่องดำรงอาศัยเท่านั้น แต่ความเป็นจริงอยู่ใน

หัวใจ สิ่งที่ดีจริงในหัวใจ เห็นไหม สถานะความเป็นไป มันเป็นสิ่งสมมุติบัญญัติทั้งหมดเลย การสมมุติบัญญัติตั้งขึ้นมาให้ได้ ถ้าหน้าของธรรมเกิดขึ้นมาได้เราจะเห็นนะ เราจะทะนุถนอมรักษานะ

ญาติชีไพรเขาทำความสงบของเขา เขาทำในลัทธิต่างๆ ที่เขาสอนของเขา นี่เป็นเรื่องของสิ่งเป็นเชื้อเป็นไขของใจ ไม่ใช่ตัวใจ เพราะสิ่งนี้ในหัวใจ ใจมันมีอยู่ โดยมนุษย์เกิดขึ้นมา ผู้ที่มีชีวิตอยู่มีหัวใจถึงมีชีวิตอยู่ ถ้าตายไปมันก็ต้องเปลี่ยนสถานะไป สิ่งที่มีอยู่มันเป็นเหมือนกับสิ่งที่มีอยู่แล้ว เพียงแต่ใช้จินตนาการ ใช้ความตรึก มันก็จะเปลี่ยนเป็นลัทธิเป็นศาสนาที่เขาเชื่อถือกัน

แต่เราเกิดมาพบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันมีอาสวัชฌญาณ มันมีมรรคญาณ สิ่งที่มีมรรคญาณจะเข้าไปทำลายกิเลส นี่มันถึงเป็นศาสนา มันเป็นพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกกับสุภัททะ

“เธออย่าถามให้มากไปเลย ในศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผลหรอก”

ถ้าศาสนาไหนมีมรรค มรรคญาณจะเกิดอย่างไร ถ้ามีมรรคญาณจะต้องมีสัมมาสมาธิ สัมมาสตินี้เป็น เห็นไหม สมาธิธรรม ปัญญาธรรม สมาธิธรรม สติธรรม ธรรมที่เราเกิด เราล้มลุกคลุกคลาน เราเกิดขึ้นมา เราจะตั้งหน่ออ่อนของใจเราขึ้นมา ถ้าเราตั้งหน่ออ่อนของเราขึ้นมา หน่ออ่อนแล้วเราหมั่นพรวนดิน หมั่นรดน้ำ หมั่นใส่ปุ๋ย หน้าที่ของเราหมั่นพรวนดินรักษาโคนต้น ผลจะเจริญขึ้นมา

หน้าที่ของเรารักษาที่โคน รดน้ำที่โคน แต่ผลจะไปออกที่ปลาย ผลจะไปออกที่ปลาย ส่งผลความรู้สึกรู้เห็นไหม ยถา ภูตฺ เราวิปัสสนาขนาดไหนแล้วแต่ ญาณทัสสนะ ญาณหยั่งรู้จะเกิดขึ้นมา นี่พระพุทธศาสนา มรรคญาณสอนอย่างนี้นะ สอนให้เราย้อนกลับเข้ามาในหัวใจของเรา สอนนี้ย้อนกลับมาจะ

วัตถุดิบของที่สร้างมามหาศาลขนาดไหน มันชำรุดทรุดโทรมของมันไปโดยธรรมชาติของมัน สิ่งนี้อัฐหินดินทรายนี้เราใช้น้ำเป็นส่วนประกอบนะ ผสมมันขึ้นมาแล้วก่อร่างสร้างขึ้นมา มันต้องชำรุดไปเป็นธรรมดาของมัน สิ่งนี้ไม่มีการคงที่หรอก เป็นที่อาศัยของร่างกาย ที่อาศัยของสัตว์โลกชีวิตหนึ่งๆ เป็นรวงรังที่รักษาแล้วออกประพฤติปฏิบัติอยู่นี้

แล้วถ้าเกิดมรรคญาณขึ้นมา การกระทำอันนี้มันสำคัญกว่านะ การก่อร่างสร้างตัวขึ้นมา การก่อสร้างภายนอกเป็นการสร้างที่พ้ออาศัยที่เราหลบแคลหลบฝนเท่านั้น แต่การก่อสร้างใจ หน่อของใจที่มันเกิดขึ้น เราพยายามรดน้ำพรวนดินที่โคนต้น แล้วผลมันออกขึ้นมามันออกขึ้นมาในหัวใจ

สิ่งที่ออกขึ้นมาในหัวใจ นี่หน่อออกขึ้นมาในหัวใจ ถ้าบรรลุลหรรณ มันจะบรรลุลหรรณ ใจ บรรลุลหรรณเป็นขั้นเป็นภูมิขึ้นไป อริยภูมิเกิดจากหัวใจ ภูมิของใจต่างกัน ปุณฺณคนหนาด้วยกิเลส ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะมันก็ควบคุมใจของเราได้ ถ้าขาดสติ เวลากิเลสมันมีอำนาจขึ้นมา มันก็เหวี่ยงวิ่งขึ้นมา มันก็ทำให้ใจดวงนี้ออกไปตามกิเลสค้นหาความทะยานอยาก ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติของเรา ถ้าไม่มีสติสัมปชัญญะควบคุมอย่างนี้ จะรักษาชีวิตได้อย่างไร

ชีวิตคือพรหมจรรย์นะ ชีวิตคือเพศนะ เพศของนักบวช รักษาได้อย่างไร ถ้ารักษาเพศของนักบวชได้ รักษาเพศของนักบวชได้ เรากล่าวคำว่า “อิมสุมี อาวาเส” สิ่งที “อาวาเส” มันเป็นอาวาสนในหัวใจ แล้วทำความเข้าใจเข้ามา ในอาวาสนั้น จากสมมุติ อาวาสนสมมุติ คือธรรมวินัยสมมุติเอามาจากภายนอก ถ้าทำสติสัมปชัญญะเข้ามามันมีสติ มันทำความเข้าใจเข้ามา มันจะเกิดอาวาสจากภายใน คือจิตตั้งมั่น มีจิตตั้งมั่น จิตเป็นความสงบ จิตตั้งมั่นมีที่อาศัย เห็นไหม น้อมไป สิ่งทีน้อมไปมันก็เกิดหน่อของธรรม หน่อของธรรมคือเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม

“หน่อ” เวลาเราปลูกต้นไม้กัน ต้นไม้เกิดนะ เวลามันเจริญงอกงาม เพาะเมล็ดขึ้นมา มันแทงจากดินขึ้นมา โอ้โฮ! มันมีความชุ่มชื้นนะ ชีวิตเกิด งอกเงย ชีวิตเกิด นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม โดยสัจจะความจริง มีการกระทำเกิด การกระทำนะ

การกระทำเกิดจากไหน? เกิดจากชีวิตของมรรคเกิดไ

งานชอบ ชอบทีไหน? ชอบพิจารณา กาย เวทนา จิต ธรรม

การพิจารณา กาย เวทนา จิต ธรรม คือใช้ปัญญา ปัญญาอย่างนี้เป็นภาวนามยปัญญา ไม่ใช่ปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอบรมสมาธิเป็นปัญญาของโลก สมาธิอบรมปัญญาก็สมาธิอบรมปัญญา ต้องเกิดสมาธิก่อน ถ้าเกิดสมาธิก็เกิดอาวาสอันนี้ขึ้นมาไ ถ้าเกิด กาย เวทนา จิต ธรรม นี่มันเกิด หน่ออ่อนขึ้นมา วิปัสสนาเกิดอย่างนี้

ถ้าวิปัสสนาเกิดอย่างนี้ แยกแยะ พิจารณาภายในก็พิจารณาภายใน พิจารณาภายในเริ่มจากภายใน ไม่ใช่พิจารณาแบบโลก แบบโลกพิจารณาจากภายนอก เห็นไหม ร่างกายนี้มันต้องเสื่อมสภาพ เห็นคนตายโดยธรรมชาติของเขา นี่เป็นจากภายนอก

ถ้าเกิดจากภายในนะ ถ้าเป็นสมาธิอบรมปัญญาจะเห็นความเป็นไปเลย กำหนด ถ้ากำลังพอ ถ้าจิตนี้เป็นสัมมาสมาธิ ไม่ใช่สมาธิที่แบบเคลิ้มไป นี่เห็นสภาวะแบบนี้ไม่ได้ แต่ถ้าจิตสงบเข้ามาถึงฐาน ถึงฐานเห็นไหม มีกำลังขึ้นมา เพราะอะไร เพราะมรรคญาณ สัมมาสมาธิ สัมมาสติ พอ สัมมาสมาธิ สัมมาสติ มันก็ความเพียรชอบ ความเพียรชอบก็น้อมไปที่กาย ถ้าสัมมาสมาธิเกิดอย่างนี้ มันน้อมไปที่กายมันจะเห็นกาย

ถ้าเห็นกาย เวลาใช้รำพึง รำพึงให้กายนี้แปรสภาพ กายนี้แปรสภาพ มันจะแปรสภาพของเขาไป จะกลายเป็นน้ำเหลือง น้ำหนอง จะกลายเป็นดิน เป็นน้ำ เป็นลม เป็นไฟ จะกลับไปสู่สถานะเดิมของเขา นี่ถ้ามีกำลังมันจะเป็นอย่างนี้ มรรคมันจะก้าวเดินอย่างนี้

แต่ถ้ากำลังไม่พอ เวลาเรารำพึงไปมันไม่ไป มันคงที่อยู่อย่างนั้น ถ้าคงที่อยู่อย่างนั้น แสดงว่ากำลังไม่พอ คือสัมมาสมาธิ สัมมาสติไม่พอ ไม่พอถึงว่า สิ่งที่ไม่พอ คือเป็นความสมบูรณ์ของมรรค มรรคญาณ มรรคสามัคคี ความที่จะเป็นมัชฌิมาปฏิปทา มัชฌิมาปฏิปทาเพราะสิ่งนี้มันต้องสมดุลของมัน สิ่งที่สมดุลอยู่ที่การฝึกฝน ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ วิปัสสนาเกิดตรงนี้ เกิดจากการฝึกฝน

เขาสร้างวัดสร้างวา เขาก่อสร้างไป เขาผูกเหล็ก เทปูน นี่ไง นั่นเป็นเรื่องอาบเหงื่อต่างน้ำ เพื่อสร้างถาวรวัตถุที่เป็นสมบัติ แต่ถ้าขนาดว่ามรรคญาณมันเกิดอย่างนี้ มันเป็นการจิตทำงาน จิตทำงาน มรรคเดินตัว ถ้ามรรคเดินตัว นี่การกระทำของตัว การกระทำจากภายใน

การกระทำที่ไหน? ที่หัวใจ ที่หน่ออ่อนของจิต ที่หน่ออ่อนของจิตเพราะจิตนี้ผุดขึ้นมาจากหน่ออ่อนของใจ คือมาจากสถานที่คืออวาส คือตัวใจนั้น สิ่งที่เกิดขึ้นมา ใคร่ครวญสิ่งนี้ไป มันก็เหมือนกับการกระทำจากภายนอก การกระทำจากภายนอกอาบเหงื่อต่างน้ำแต่เป็นวัตถุที่จับต้องได้ เรายังวิตกวิจารณ์ว่าการก่อสร้างสิ่งที่เป็นวัตถุนี้แสนเหนื่อยแสนยาก

เหนื่อยยากจริงๆ แต่เหนื่อยยาก ใครก็ทำของเขาได้ เพราะเป็นเรื่องของโลก แต่ถ้าเรื่องของธรรมนะ หน้าที่ของพระ หน้าที่ของนักบวช มันต้องเกิดงานอย่างนี้ งานจากภายใน งานอย่างนี้

เป็นมรรคญาณ มรรคญาณเกิดจากหัวใจ วิปัสสนาไป นี่ต้องถนอม ต้องรักษา ต้องกลับมา เราผสมปูนทิ้งไว้นานๆ พอมันแข็งตัว เราไปเทปูนได้ไหม? เทไม่ได้หรอก เพราะปูนมันเก็บ มันทิ้งไว้นาน มันแห้งจนมันแข็งตัว เราจะไปเทไม่ได้เลย

นี่ก็เหมือนกันถ้าขาดสมาธินะ เหมือนกับน้ำเราผสมนะ เราวิปัสสนาของเราขึ้น มันสิ่งนี้ไม่สมดุล มันจะเป็นไปไม่ได้หรอก มันจะเกาะ มันจะวิปัสสนาไปให้มันปล่อยวางมันเป็นไปไม่ได้ สิ่งที่เป็นไปไม่ได้เพราะอะไร เพราะสิ่งที่ไปผสมกัน สิ่งที่มีมรรคญาณสิ่งนี้มันไม่สมดุล ก็ว่ามันไม่พอดี ถ้าไม่พอดี พอใส่น้ำมากเกินไปมันก็เหลว สิ่งที่มันเหลวมันก็เทไม่ได้ สิ่งที่ปล่อยไว้นานมันก็แข็ง นี่มันไม่สมดุล

สิ่งที่ไม่สมดุลภายนอก เวลาขนาดภายนอกยังอาบเหงื่อต่างน้ำ แต่ถ้าเป็นภายในนะ มันจะเกิดสติ เกิดจากความเป็นไป เกิดจากการฝึกฝน สิ่งฝึกฝนการกระทำอย่างนี้ นี่เป็นการงาน สิ่งที่เป็นการทำงาน เราทำบ่อยครั้งเข้า บ่อยครั้งเข้า หมั่นคราดหมั่นไถ วิปัสสนามันปล่อยวางขนาดไหน เทแล้วเทเล่า

งานข้างนอก เขาเทหนเดียวนะ เขาทำถูกต้อง เราก่อร่างสร้างตัว เราสร้างวัดสร้างวา ถ้าเราขึ้นไปประกบแล้ว ทำอะไรให้จบ มันจบสิ้นกระบวนการนะ แต่ในการวิปัสสนาไม่เป็นอย่างนั้นเลย วิปัสสนาช่วงหนึ่งมันปล่อยหนหนึ่ง ปล่อยหนหนึ่ง เห็นไหม มันเป็นนามธรรม ทำแล้วทำเล่า คราดแล้วคราดเล่า มันต้องทำจนถึงที่สุดของมัน ถ้าถึงที่สุดของมัน มันขาดออกไป สิ่งนี้ต่างหากคงที่ แล้วสิ่งที่คงที่เป็นอุปสรรค นี่โศคาปัตติผลอย่างนี้ สิ่งใดก็ทำลายมันไม่ได้ มันเป็นอฐานะนะ แล้วมันจะไม่มีวันเสื่อม

วัตถุสิ่งของสร้างขึ้นมาแล้ว ถึงอายุขัยของเขา หมคอายุของเขา เขาต้องเสื่อมสภาพไปโดยเป็นธรรมดาเลย แต่หัวใจจะถึงอริยภูมิ นี่หน่ออ่อนของจิตเกิดตรงนี้ ถ้าหน่ออ่อนของจิตเกิดขึ้นตรงนี้ ขนาดหน่ออ่อนนี้ยังไม่บูบสลาย หน่ออ่อนนี้จะไม่เฉา หน่ออ่อนนี้จะไม่เป็นไปอีกเลย จะไม่กลายพันธุ์อีกแล้ว จะไม่เป็นไปสิ่งต่างๆ สิ่งนี้เกิดขึ้นที่ไหน

โศคาปัตติผลนี้เป็นหน่ออ่อนนะ แล้วสกิทาคาผล อนาคต สิ่งนี้มันจะเจริญงอกงามขึ้นไป จนถึงอรหัตตมรรค อรหัตตผล นิพพาน ๑ ออกไป พันออกไปจากสมมุติทั้งหมดเลย สิ่งนี้พ้นจากสมมุติ มันถึงต้องก้าวเดินไป

เราเป็นนักรบ เราเป็นพระผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เราแสวงหาที่อยู่อาศัยกัน เพื่อหาความสงบ หาความวิเวก สิ่งที่เป็นวิเวกขึ้นมา เราต้องย้อนกลับมาดูหัวใจ สิ่งที่คุณหัวใจนะ...จริงอยู่ สิ่งที่คุณกระทำนี่เป็นสิ่งที่ลำบากลำบากมหาศาล สิ่งที่คุณลำบากลำบากมหาศาล เห็นไหม การก่อสร้างตัว การก่อสร้างวัดก็เป็นสิ่งที่ว่าเราทำประสบความสำเร็จกันเป็นความภูมิใจภูมิใจ สิ่งที่เป็นความภูมิใจภูมิใจ น่าภูมิใจมาก เพราะสิ่งนี้เราทำเป็น

ผู้ที่ไม่มีความมุนานะ ผู้ที่ไม่มีความมี ผู้ที่จะมีการกระทำอย่างนี้เขาทำไม่ได้หรอก แต่เราเป็นผู้ที่มีมานะ มีความอดทน สิ่งที่คุณอดทนนะ จะมีแรงเสียดทานขนาดไหน เรื่องของโลก เห็นไหม เหรียญมี ๒ ด้าน คนชั่วและคนดีอยู่กัน โดยธรรมชาติของเขา คนดีและคนชั่วในสังคมนี้มีตลอดไป ไม่ต้องไปวิตกกังวลเลยว่า เราทำสิ่งใดแล้วจะไม่มีคนคิดจินตนาการ เป็นไปไม่ได้ ในเมื่อเราทำสิ่งใดมีคนคิดจินตนาการ มีคนขัดขวาง สิ่งนั้นเป็นเรื่องของมาร มารกับเทพมีอยู่ตลอดไป สิ่งที่คุณมั่นใจมีอยู่ตลอดไป เราก็อดทน สิ่งนี้เราทำของเรา

เราก็เห็นว่า สิ่งที่เราสร้างวัดขึ้นมา มันก็เป็นสิ่งที่เราประสบความสำเร็จ มันก็น่าภูมิใจ สิ่งที่คุณภูมิใจอย่างนี้แล้ว เราทำสิ่งนี้แล้ว สิ่งที่คุณภูมิใจเป็นบุญกุศล มันก็ไปจับลงไปจิตใจ ก็เป็นเชื่อว่าที่ จะเป็นเห็ด เป็นเห็ดพิษ เห็ดโคนที่จะเป็นประโยชน์กับเรา เราสร้างคุณงามความดีก็เป็นเห็ดโคน ให้อาหารที่ทำลายนั้นก็จะเห็ดพิษไป มันจะเป็นเชื่อว่า เชื่อราที่มันไปนอนจมอยู่ที่ใจนั้น

แต่ในการประพฤติปฏิบัติของเราที่มันทำลายเชื่อว่าออกหมด มันถึงจะสงบเข้ามาได้ ถ้าทำลายเชื่อว่า ถ้าเราคิดในเชื่อว่า เราคิดในเห็ดของเรา เราก็จะไปนอนจมอยู่ตรงนั้น มันก็จะเข้ามาสงบไม่ได้

ถ้ามันสงบเข้ามาเห็นไหม สิ่งที่คุณสงบ มันผ่านจากเชื่อว่าเข้ามา แล้วถ้าสงบแล้วไม่ยก วิปัสสนา มันก็ไม่เห็นหน่ออ่อน ถ้าหน่ออ่อนอย่างนี้ เวลาหน่ออ่อน เจอวิปัสสนา เจอกายขึ้นมาได้ หน่อหนึ่ง หรือว่าหน่อสองหน หรือพิจารณาแล้วไม่มีความสามารถ หน่ออ่อนนั้นก็ตายได้

หน่ออ่อนนี้เป็นอุปสรรค คือเกิดตาย เกิดตายอยู่ มันยังเกิดอยู่ มันยังเป็นอุปสรรค สมาธิ เจริญแล้วก็เสื่อมได้ ปัญญาที่ใคร่ครวญขนาดไหน มันปล่อยวางขนาดไหน มันปล่อยวางชั่วคราว เป็นตถกัปทาน มันก็ไม่สามารถ หน่ออ่อนนี้ก็เอาได้ หน่ออ่อนนี้ก็ตายได้

แต่ถ้าเมื่อไหร่เราวิปัสสนาซ้ำแล้วซ้ำเล่า ทำงานจากภายใน ทำแล้วทำเล่า สิ่งที่น่าระชาด โดยกิเลส โดยสังโยชน์ ๓ ตัว สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส ขาดออกไปจากใจ นี่ก็ตัว เชื่อตัวสิ่งที่ว่า ในวัตถุสิ่งต่างๆ เขามีจุลินทรีย์ต่างๆ สิ่งที่เป็นจุลินทรีย์ สิ่งที่เป็นสารพิษมันมีอยู่ในเห็ด ในสิ่งนั้น มันจะเป็นพิษเป็นภัย

นี่ก็เหมือนกันถ้ามีกิเลส สิ่งที่เป็นวิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส สิ่งที่มีความลังเลสงสัย มันเป็น เชื่อทำให้หน่ออ่อนนี้คงที่ไม่ได้ ในเมื่อเราใช้ เหมือนกับในปัจจุบันนี้เขามีนิวเคลียร์ เขามีสาร มีนิวเคลียร์ มีสิ่งที่ยอบสินค้าให้มีอายุต่อไป นี่ก็เหมือนกัน มรรคญาณมันเข้าไปทำลายเชื้อสิ่งนี้ ทั้งหมดเลย ทำลายสิ่งต่างๆ ออกไป จนมันพ่นออกไป นี่สิ่งนี้ถึงอุปสรรค

หน่ออ่อนนี้คงที่ สิ่งที่เป็นนามธรรมต่างหากกลับที่ไม่มีการบอบสลาย สิ่งที่เป็นวัตถุ สิ่งที่ยึด ต้องได้ สิ่งที่เป็นความภูมิใจนี้ เพราะมันเกิดจากหัวใจที่เป็นนามธรรมไปก่อร่างสร้างเขาขึ้นมา สิ่งที่ยึดก่อร่างสร้างเขาขึ้นมา คนที่เขาทำบุญกุศลเพื่อจะเป็นสิ่งประ โยชน์นั้นแล้วเราเอาสิ่งนั้นมาเพื่อจะบำรงศาสนา เพื่อเป็นรางวัลเป็นรางวัลของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติจะอาศัยสิ่งนี้เป็นที่ประพฤติปฏิบัติ

เราอำนวยความสะดวกที่ อำนวยความสะดวกสงบ ความสะดวกสบายกับทุกๆ ผู้ ภิกษุผู้ที่ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ อยู่ที่ยศฐาทิขอให้มาเกิด มาแล้วขอให้มีความสุขในการประพฤติปฏิบัติ ประพฤติปฏิบัติแล้วขอให้สร้างมรรคญาณขึ้นมาให้ในหัวใจ แล้วชำระกิเลสไปเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป จะอนุโมทนาไปกับเขา นั่นคือสิ่งที่ในผลของวิญญูที่ให้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ปรารถนาจะเป็นพระโพธิสัตว์ก็สร้างสิ่งนี้มา แล้วเราก็สร้างสิ่งนี้ในชีวิตปัจจุบันนี้เพื่อเราจะสร้างบุญกุศล สร้างกำลังของเราขึ้นมา แล้วเราสร้างของเราขึ้นมาแล้ว แล้วเรายังทำลายหัวใจของเราด้วย เพราะอะไร

เพราะเราไม่ใช่พระเจ้าอโศกมหาราชที่สร้างวัด ๘๔,๐๐๐ วัดมา นั้นสร้างขึ้นมาเพื่อเป็นโลกเพราะท่านเป็นคฤหัสถ์ แต่เราเป็นพระ เราเป็นศากยบุตรพุทธชินโรต เพราะเราเป็นลูกศิษย์ พระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าสอนขึ้นมา เรามีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางอยู่ไว้แล้ว ถึงจะสร้างก็สร้างขึ้นมาเป็นรางวัลที่อาศัยของบริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี...ที่อาศัยสร้างขึ้นมาแล้ว เราก็เป็นสัตว์โลกด้วย เราก็เป็นสัตว์ผู้ข้องด้วย เราก็ต้องชำระจิตใจของเราเข้ามาด้วย

ถ้าชำระจิตใจเข้ามาด้วย เราสร้างทั้งวัดนอก วัดใน วัดนอกเราก็ได้สร้างของเราขึ้นมา วัดนอกเป็นสิ่งที่อาศัย สิ่งที่เป็นทรายเป็นวัตถุ สร้างไว้ชั่วคราวแล้วก็ต้องบำรุงรักษาไปเพื่อเป็นที่อยู่อาศัย สิ่งนี้อาศัยกันไป น่าสลดสังเวชมาก ร่างกายนี้ก็เหมือนกัน ต้องอาศัยอาหาร ต้องอาศัยอากาศหายใจตลอดไป สิ่งนี้ต้องเป็นวัดนอก แล้วจิตใจที่อาศัยอยู่ในร่างกายนี้ก็มี ความทุกข์ ความร้อนขึ้นมา มันก็ต้องการธรรมโอสธขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าไปชำระกิเลส เข้าไปยับยั้งกิเลสไม่ให้สิ่งนี้เป็นสะท้อนหัวใจ

วัดในมันต้องการกระทำที่ละเอียดอ่อนรอบคอบ ถ้าเราไม่มีบุญกุศล ไม่มีสิ่งที่เป็นบารมีธรรมขึ้นมาอย่างนี้ มันจะเอาสิ่งใดมารองรับสถานะของธรรมอันนี้ละ เราทำขึ้นมาเพื่อสถานะของธรรม ทำมาขนาดไหนแล้วเราก็ตละออกไป ไม่ติดกับสิ่งนี้ สิ่งนี้เป็นแค่ทางผ่านทั้งหมด สิ่งที่เป็นวัตถุ สิ่งที่เป็นทางนี้เป็นทางผ่านเข้าไปหาหัวใจ ถ้าหัวใจของเราเป็นประโยชน์ของเรา เราอาศัยสิ่งนี้เข้ามา เราจะย้อนกลับเข้ามาในหัวใจของเรา

ถ้าย้อนกลับเข้ามาในหัวใจของเรา นี่ต่างหากที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก ธรรมะมีอยู่ ธรรมะมีอยู่ ถ้าธรรมะมีอยู่อย่างนี้ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าไปตรัสรู้ธรรม ตรัสรู้ธรรมโดยสยัมภู ตรัสรู้ด้วยตนเองแล้ววางธรรมและวินัยนี้ เราก็ก้าวเดินตามครูบาอาจารย์ใน ศาสดาองค์เอก เราก็ก้าวเดินตามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในชีวิตปัจจุบันเลย ไม่ต้องแบบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่สร้างบุญญาธิการมาจาก ๔ อสงไขย ตั้งแต่ภพชาติ ชั้บซ้อนขึ้นมา

ในปัจจุบันนี้เราก็ทำความดีจากภายนอก ทาน ศีล ภาวนา เป็น ๓ เสา เป็นสิ่งที่ตั้งหัวใจให้มั่นคง เราก็มีทาน มีสิ่งที่เป็นประโยชน์กับสัตว์โลก เป็นประโยชน์กับตัวเราด้วย ถ้าสังคมได้รับผลประโยชน์จากเรา สังคมเขาอบอุ่น ในสังคมนั้นเราก็มีความอบอุ่นไปด้วย ถ้าสังคมนั้นเขาเบียดเบียนกัน สังคมนั้นเขาทำลายกัน โดยที่ทุกคนแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน สังคมนั้นก็ทำให้สังคมนั้นปั่นป่วน

ในสัปปายะ สถานที่เป็นสัปปายะ มันก็จะไม่เป็นสัปปายะกับเรา ถ้าสังคมนี้เราให้ทาน เรามีศีลด้วย ทำเพื่อให้สังคมนั้นเป็นสัปปายะกับเรา สังคมนั้นเป็นประโยชน์ปกติกับผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ

มีศีลอยู่กับขอบเขตของใจ ขอบเขตของใจ เห็นใหม่ เราให้ทานแล้วเราจะไม่ไปติดกับสภาวะสิ่งนั้น ปฏิภาณ การนี้ให้ให้ด้วยความตั้งใจ ให้แล้ว ขณะให้ ให้แล้วสิ่งต่างๆ มีความพอใจทั้งหมด

สิ่งที่ทำมา ทำเพื่อสัตว์โลก เพื่อคนอื่น เพื่อสัตว์อื่น เพื่อความสุขของสัตว์บุคคลอื่น แล้วเราจะมีความสุขของเรา ถ้าเราทำเพื่อเรา เพื่อเรา แล้วเราจะมีความสุข เราจะแบกหามสิ่งนั้นไป สิ่งนี้เราทำเพื่อคนอื่น เพื่อคนอื่น เพื่อหัวใจเราฟ่องแผ้ว ถ้าหัวใจเราฟ่องแผ้วขึ้นมา มันต้องย้อนกลับเข้ามาจากภายใน นิธรรม

เวลาโลกเขาต้องการ โลกเขาทำคุณงามความดีกัน เขาต้องประกาศชื่อเสียงกัน เพื่อจะเอาเพื่อจะเอา แล้วเขาไม่ได้สิ่งใดเลย แต่ผู้ที่ให้เขาเพื่อสังคมจะมีความสุข มันได้ธรรมนะ ได้ธรรมคือได้ความอิ่มใจกับเรา ธรรมคือความสุขของใจ ธรรมคือสิ่งที่ว่าเราค้นคว้าในหัวใจของเรา เราเข้ากลับมาดูความรู้สึกของเรา ถ้าเราค้นคว้าในความรู้สึกของเรา เราไม่มีอคติ เราไม่ได้ทำลายใคร เราไม่เคยทำลายใครเลย เราไม่เคยเบียดเบียนใคร เราไม่เคยคิดจะช้อโกงใคร เราไม่เคยสิ่งใดๆเลย เราจะมีสุขมาก สุขเพราะอะไร

เพราะเราไม่มีสิ่งใดเลยที่เราจะต้องเกรงกลัวเรกกลัวภัย สิ่งที่มีในหัวใจนะ ทำสิ่งใดจะเป็นสมประโยชน์ไม่สมประโยชน์ก็แล้วแต่ ต้องการชื่อเสียง ต้องการเกียรติคุณ ต้องน้อถล สิ่งที่น่าถลนั้นคือยาพิษนะ ยาพิษมันจับอยู่ที่หัวใจ ถ้าในหัวใจเรามีกิเลสตัดหาความทะยานอยากมหาศาลเลย เราพยายามประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเพื่อจะชำระกิเลสของเราขึ้นมา แล้วประพฤติธรรมเพื่อชำระกิเลส แต่มันกลับไปมียาพิษ มันเป็นสารพิษ เป็นเชื้อสารพิษอยู่ในหัวใจ มันจะมีความสุขหรือความทุกข์ละ

เราถึงน่าสลดสังเวชกับผู้ที่คิดอย่างนั้น ผู้ที่ทำอย่างนั้น เขามีความสุขในหัวใจของเขา มหาศาลเลย แต่เขาไม่รู้ เขาคิดว่าเป็นความสุขของเขา เขาคิดว่าสิ่งนี้เป็นผลประโยชน์ของเขา เห็นใหม่ มันน่าสลดสังเวชมาก เรื่องกิเลสนี้ กิเลสมันสะสมลงไปจิตใจ แล้วมันก็ทำลายหัวใจดวงนั้นทำลายตนเองก่อน แล้วก็ไปทำลายคนอื่นนะ

แต่เราประพฤติปฏิบัติ เราเชื่อธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เชื่อศาสดาองค์เอก ท่านสละมาตั้งแต่สมัยที่ยังเป็นพระโพธิสัตว์ สละมา สละมาทุกอย่างเลย ถึงที่สุดแล้ว

ประพฤติกฎปฏิบัติต้องสละกิเลสให้ได้ แต่การสละกิเลส มันสละออกโดยอัตโนมัติไม่ได้ มันต้องมีมรรคญาณ มันต้องมีการสะสม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงมีการกระทำนี้ สิ่งที่เราทำขึ้นมา สิ่งที่เรากระทำคือมรรค มรรคนั้นเดินตัว

สมาธิอบรมปัญญา หรือปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอันนี้คือภาวนามยปัญญา ไม่ใช่ปัญญาอย่างโลกที่เขาเบียดเบียนกัน เขาต้องเอาชื่อเสียงนั้น นั่นเป็นโลก เป็นปัญญาโลกียปัญญา โลกียปัญญาด้าเป็นธรรม ถ้ามีสติ มีธรรม มันก็จะปัญญาอบรมสมาธิ แต่ถ้ามันมีกิเลสตัณหา มันก็เป็นโลกียปัญญา แล้วเป็นปัญญาที่เบียดเบียนตัวเองก่อน ทำลายตัวเองก่อน ทำลายทั้งหมดเลย แล้วเก็บไว้ในใจว่าสิ่งนี้เป็นความสุข กิเลสมันเห็นกงจักรเป็นดอกบัว มันเห็นกงจักร มันว่าสิ่งนี้เป็นดอกบัว

แต่ธรรม เห็นสิ่งต่างๆ ตามความเป็นจริง เห็นสิ่งต่างๆ เป็นธรรม เป็นดอกบัว เป็นสิ่งที่เคารพบูชาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปก่อน เห็นไหม ดอกบัว ดอกบัวประจำศาสนา ศาสนาคือศาสนาพุทธของเรา ดอกบัว ดอกบัวนี้เป็นดอกบัวที่เป็นบัวคว่ำบัวหงายที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั่งอยู่บนดอกบัวนั้น เกิดมาก็เดินบนดอกบัว ๗ ดอก เวลาประพฤติปฏิบัติไปก็ไปเป็นบัวที่รองรับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

นี่ก็เหมือนกัน เราพยายามทำสิ่งนี้ให้เป็นสิ่งที่รองรับใจของเรา อย่าให้กิเลส อย่าให้กงจักรเข้ามาทำลายใจของเรา ให้ธรรม ให้ธรรมเกิดขึ้น ให้ดอกบัว ให้สิ่งที่สิ่งต่างๆ เห็นตามความเป็นจริง แล้วรองรับใจของเรา พัฒนาใจของเราเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา ให้ปัญญาตามความเป็นจริง ตามความเป็นจริงคือตามธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ตามความเป็นจริง เป็นสิ่งที่ประเสริฐที่ก้าวเดินทวนกระแสเข้าไปในหัวใจ แล้วมันจะเป็นความจริงอีกอันหนึ่ง ความจริงอันหนึ่ง คือปัญญาเป็นธรรมของเรา

เราก้าวเดินตามธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คือธรรมและวินัย อิมสฺมี อวาเส นี้ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ถ้าธรรมประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันจะเป็นธรรมของเรา มันจะเป็นความประสพของใจ เพราะใจมันมีความสงบอึดเต็ม ถ้าจิตสงบมันมีที่อาศัย มีที่หลบที่พึ่ง มันจะมีความสุขของมันขึ้นมา มันจะรู้ว่าสิ่งนี้เป็นตามความเป็นจริง

แล้วถ้าปัญญาเกิดขึ้นมา มันชำระกิเลสออกไป ตั้งแต่หน่ออ่อน ยกขึ้นไปวิปัสสนาเห็นหน่ออ่อนขึ้นมา แล้วชำระกิเลส เชื้อจากหน่ออ่อนจนหมด จนหน่ออ่อนนี้เป็นศาสนทายาทขึ้นมาได้ สิ่งที่เป็นทายาทขึ้นมา สิ่งนี้เป็นธรรม เกิดที่ไหน นี่เป็นธรรมของเรา เป็นความรู้ลึกของเรา ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้เป็นเครื่องดำเนิน เป็นศาสดาองค์เอกที่เราเคารพบูชา

แต่ถ้าธรรมเกิดขึ้นมาจากหัวใจของเรา ใครจะบูชาและไม่บูชา เราเป็นปัจจัยตั้ง สันติภูมิจึงในหัวใจนี้สำคัญมาก แล้วไม่มีการบอบสลาย ไม่มีการซ่อมแซมรักษา มันจะคงที่ของมันตลอดไปคงที่นะ เกิดตายอีก ๗ ชาติ วิปัสสนาไป ยกขึ้นวิปัสสนาไป เกิดตายอีก ๗ ชาติ ยกขึ้นวิปัสสนาไปเป็นพระอนาคา

สิ่งที่ว่าพระอนาคา ตายจากกามภพแล้วจะไม่เกิดอีก ไม่เกิดในมนุษย์นะ แต่ต้องไปเกิดบนพรหมอีก อีกชาติหนึ่ง แล้วถ้าสิ่งนี้ย้อนกลับ พระอนาคาย้อนกลับเข้ามาทำลายเชื้อไข สิ่งที่เป็นเชื้อไขคือสิ่งที่ปล่อยวางจากสารพิษทั้งหมดแล้ว มันยังมีสิ่งที่ตกค้างอยู่ ถ้าตกค้างอยู่นี้ ทำลายจนหมดทำลายสิ่งนี้หมด มันถึงว่างหมด สิ่งที่ว่างหมด ย้อนกลับเข้าไป กลับไปทำลายตัวจิต ตัวหน่ออ่อนนั้นนะ

สิ่งที่ตัวหน่ออ่อนที่มันพัฒนาขึ้นมา ตัวธรรมนั้นละ ตัวนั้นคือตัวอวิชชา สิ่งที่เป็นอวิชชา เพราะมันปล่อยสารพิษอย่างหยาบๆ เข้ามา แต่มันมีสารพิษตัวละเอียดจากภายใน ตัวละเอียดสารพิษที่ละเอียดคือตัวไม่รู้ อวิชชาคือไม่รู้จักตัวเอง มีปัญญามาก ทำลายคนอื่นเข้ามาทั้งหมดเลยทำลายสิ่งที่เชื่อ เป็นสิ่งที่เชื่อจากภายนอก ทำลายคนอื่นเข้ามาทั้งหมด คือขั้นไม่ใช่จิต จิตไม่ใช่ขั้น ทำลายขั้นเข้ามาทั้งหมด ทำลายต่างๆ เข้ามาทั้งหมด ถึงตัวมันเอง มันไม่รู้ตัวมันเองเท่านั้นเอง สิ่งที่ไม่รู้ตัวเอง แล้วตัวเองจะจับตัวเองได้ มันจะต้องย้อนกลับเข้ามาเป็นอรหัตตมรรคถึงความละเอียดอ่อน

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “สิ่งนี้จะสอนใคร จะสอนใคร” มันสอนใครอย่างนี้ เพราะมันมีความลึกซับซ้อน ขนาดปล่อยแล้วปล่อยเล่า เขายังว่าสิ่งนี้เป็นธรรม แล้วไม่สมุจเฉทปหาน ไม่มีการปล่อยสิ่งใดๆ เลย แต่ถ้ามันขาดเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป ขาดขนาดไหนมันก็ว่าสิ่งนี้เป็นธรรม เป็นธรรม

ถ้าขึ้นไป ก็เลิกละสิ่งที่ไม่รู้ มันเพราะมันไม่รู้ มันถึงไปยึดใจ แต่ถ้าครูบาอาจารย์คอยขนานเข้ามา มันจะย้อนกลับเข้ามาถึงตัวใจ ถ้าตัวใจขึ้นมา วิปัสสนาขึ้นมา จนทำลายตัวไม่รู้นี้ ตัวไม่รู้ มันจะจับตัวมันเองได้อย่างไร สิ่งที่ไม่รู้ สิ่งที่ว่างหมด เห็นตัวสิ่งต่างๆ ทั้งหมด มันจะย้อนกลับเข้ามา ถ้าย้อนกลับมาจับตัวที่ไม่รู้ แล้วพินิจว่าตัวไม่รู้ นั่นเป็นวิชา

อวิชชากับวิชานี้เป็นระหว่างปฏิริยาที่การสร้างการงานจากอันละเอียด อรหัตตมรรค อรหัตตผล สำคัญมากเลย มันละเอียดอ่อน มันละเอียดอ่อนลึกกลับในหัวใจมาก แต่เวลามันปล่อย สิ่งนี้เข้าไป ถึงนิพพาน ๑ มันพ้นออกไปจากสิ่งที่เป็นวิชา วิชาที่ว่ารู้ๆ ที่เก่งๆ อยู่ นี่ ถ้ามียังเก่ง อยู่ มีเกาะความเก่งของมีอยู่ มีไปไม่รอดหรอก

มันต้องปล่อยหมด ทั้งความรู้ ทั้งความอาหาญ ความขอดเยี่ยมของตัว วิชาทั้งหมด ความรู้ทั้งหมด สิ่งทั้งหมด ทั้งๆ ที่ไม่รู้เป็นอวิชชาเนะ รู้ก็เป็นวิชา สิ่งที่มีมันถ้าปล่อยวางไม่ได้ มันก็เป็นอารมณ์มัวรั้งไม่ได้ เป็นอารมณ์ที่เข้าไปทำลายอวิชชาไม่ได้

ถึงบอกว่าอุทธัจจะ สิ่งที่เป็นอุทธัจจะ เห็นไหม สังโยชน์เบื้องบน สิ่งที่มีปฏิริยาทำลายกัน อยู่อย่างนี้ มันจะเดินทรงตัวอยู่อย่างนี้ สิ่งที่ยังทรงตัวอยู่อย่างนี้คือการกระทำอย่างนี้ ถ้าการกระทำยังมีอยู่ มันปล่อยตัวมันเองได้อย่างไร? ปล่อยไม่ได้ นี่อุทธัจจะ

ถึงว่ากามราคะ ปฏิฆะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา นี่สังโยชน์เบื้องบนอันละเอียด พระอนาคา ดิโนสังโยชน์เบื้องบน สังโยชน์เบื้องบนละเอียดอ่อนมาก แล้วถ้าคนไม่รู้ก็คือไม่รู้วันยังค่ำ ถ้าคนรู้เห็นสภาวะแบบนี้ แล้วมันก็ปล่อยวางสิ่งนี้ไป มันจะมีสิ่งใดอีกที่เป็นสาระแก่นสาร ถ้ามันทำลาย ตัวนี้เข้าไปนะ นั่นนะ คือวิมุตติสุขที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมแล้วเสวยวิมุตติสุข

วิมุตติสุขอันนี้ มันถึงว่าศาสนาพุทธ ศาสนาพุทธที่ว่า ๕,๐๐๐ ปีแล้วจะหมดไป ผู้ที่จะเข้าใจถึงอย่างนี้มันไม่มี ผู้ที่จะเข้าใจถึงขนาดนี้ละ ศาสนาที่ไม่มีคือศาสนาพุทธ ไม่ใช่เจ้าลัทธิ ลัทธิต่างๆ ลัทธิศาสนาอื่นไม่มีวันหมดไป ความเชื่อของสัตว์โลกไม่มีวันหมดไป ถ้ายังมีจิตอยู่ มีความเชื่ออยู่นั้นเขาว่าศาสนาของเขาประเสริฐๆ สิ่งนั้นมันจะมีอยู่ประจำโลก

แต่ไม่มีประโยชน์ มันไม่สามารถชำระกิเลสได้ มันไม่สามารถทำลายอวิชชาตัวนี้ได้

ธรรมมาวุธขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ครูบาอาจารย์ทรงอยู่ในหัวใจ สิ่งนี้ต่างหากมันถึงเป็นประโยชน์ มันเป็นประโยชน์เพราะมันทำลายหัวใจของมันได้ เห็นไหม เทคโนโลยีความเป็นไปอย่างนี้มันมีมาจากไหน ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา

จนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทอดท้อใจ ทดท้อใจเพราะมันเป็นความลึกกลับมหัศจรรย์ มันเป็นความสูงส่งมาก เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดอย่างนี้ ชาวพุทธเราถึงได้บอกว่า “ศาสนาพุทธเป็นศาสนาขอดเยี่ยม ขอดเยี่ยม” ขอดเยี่ยมทำไมไปเป็นชาวพุทธในทะเลเบียนบ้านละ ขอดเยี่ยมจนเป็นชาวพุทธไม่รู้สิ่งใดๆ เลยละ ทำไมเป็นชาวพุทธตาบอดละ

ชาวพุทธตาบอด เห็นไหม กลับไปถือในลัทธิฤทธิชีไพร คือความสงบของใจ แล้วก็เคลิ้มเฉยๆ ก็เป็นสมาธินะ พอจิตแก่เคลิ้มไป ไปเป็นความปล่อยวาง ที่ว่าเป็นความเคลิ้ม มันเป็นความเคลิ้มไม่มีสติเลย

มันน่าสลดสังเวช ถ้าธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๑ ครูบาอาจารย์ที่ประพฤติปฏิบัติมีอยู่ ๑ ผู้รู้ ผู้เห็นจริงมีอยู่นะ ไม่ใช่ว่าผู้รู้ไม่มี แล้วจะต่างคนต่างที่จะจินตนาการไป แล้วจะมาโฆษณาชวนเชื่อกัน สิ่งนั้นมันเป็นลัทธิ มันเป็นความเห็นผิดของฤทธิชีไพร แต่อ้างว่าเป็นชาวพุทธ อ้างว่าเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติในพุทธศาสนา มีความรู้ความจริงเห็นจริง

ความรู้จริงเห็นจริงของกิเลสตัดหาความทะยานอยาก เพราะมันมีเชื้อพิษ มันมีความเป็นไปของใจ มันมีสารพิษที่เข้ามาหมักหมมในหัวใจ ถ้าสารพิษเข้ามาหมักหมมในหัวใจ สารพิษนั้นจะทำลายตัวเอง ทั้งๆ ที่ว่าตัวนี้เป็นตัวสิ่งที่ประพฤติปฏิบัติ เป็นชาวพุทธที่รู้จริง รู้จริงอย่างนี้เป็นสารพิษนะ สารพิษทำลายตัวเอง แล้วจะทำลายคนอื่น

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า ผู้ที่ฉลาดเหมือนโค่นาฝูง ถ้าฝูงโคไหนมีหัวหน้าฉลาด ฝูงโคนั้นจะพาฝูงโคนั้นขึ้นจากวังน้ำวน จะขึ้นฝั่งได้หมดเลย แต่ถ้าฝูงโคไหนหัวหน้าไม่ฉลาด จะบอกว่าหัวหน้าโง่ก็ได้ ถ้าหัวหน้าโง่นะ จะหมุนไปตายไปอยู่กับวังน้ำวนนั้น จะพาฝูงโคนั้นไปวังน้ำวน ขึ้นฝั่งไม่ได้ ก็วังน้ำวนก็วัฏฏะนี้ไง มันก็จะหมุนเวียน หมุนตายไปเหมือนกับที่เจ้าลัทธิต่างๆ เจ้าลัทธิต่างๆ ที่ว่าศาสนา มีอยู่ มีอยู่ ถ้าไม่ใช่พุทธศาสนา ไม่สามารถชำระกิเลสได้

“สุกัทัทะ อย่าถามให้มากไปเลย ศาสนาไหนไม่มีมรรค...”

แล้วไปรื้อคันถิ มรรคญาณ มรรค แม้แต่ความรู้ชอบ ความเพียรชอบ ความเห็นชอบ ความดำริ ปัญญา นี้ ก็ไม่มีอยู่แล้ว แล้วยังขณะที่ว่าประพจน์ปฏิบัติ ที่ว่ามรรคญาณจะรวมตัว มรรคสามัคคีทำอย่างไรมันก็ไม่รู้อีก สิ่งที่ว่าในลัทธิต่างๆ ไม่มีมรรคญาณ ไม่มีความเป็นไป ไม่มีการ...

ก่อร่างสร้างวัดวาอารามอาวาสยังต้องการดอกไม้ เลื่อยไม้ ทำลาย ต้องการผสมปน ต้องผูกเหล็ก ต้องมีทุกอย่างการเคลื่อนไหว มันถึงสำเร็จออกเป็นวัดได้ แล้วถ้าไม่มีมรรคญาณ ไม่มีความเป็นไปของใจ ใจไม่ได้การกระทำของใจกันเลย มันจะเป็นมรรคไปไหน ถ้ามันไม่เป็นมรรค มันก็เป็นเหมือนกับลัทธิต่างๆ เจ้าลัทธิต่างๆ ที่เคลิบเคลิ้มไปกับความเห็นของตัวเอง ถ้าเคลิบเคลิ้มความเห็นของตัวเอง มันจะเอาประโยชน์มาจากไหน

ชาวพุทธ พุทธที่ชื่อ พุทธ เห็นไหม ถือพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ ผู้ที่ถือนั้นเป็นพุทธมามกะ พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์...จะต้องซื้อสัตย์ต่อพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ พระธรรมสำคัญมาก พระธรรมคำสั่งสอน ธรรมและวินัย ต้องอยู่กับธรรมวินัย สิ่งที่ธรรมวินัย สิ่งที่อยู่กับธรรมวินัยมันก็มีความชุ่มชื้นแล้ว ชุ่มชื้นเพราะอะไร

เพราะสิ่งนี้มันทำให้เรามันมีขอบมีเขต ขอบเขตที่จิตมันไม่ได้ออกไปเป็นอิสระที่จะออกไปทำลายใคร ถ้ามันทำลายใครไม่ได้ เพราะทำลายก็ผิด คือผิดศีล ผิดศีล ผิดธรรม ผิดไปหมดเลย ถ้ามีอยู่ในธรรมวินัยมันจะผิด ผิดอย่างนั้นไม่ได้

นั่นมีธรรมวินัยเป็นที่พึ่งอาศัยนะ แล้วประพจน์ปฏิบัติขึ้นมาด้วยมรรคญาณในหัวใจ มันจะทำลายกิเลสเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป นี่เป็นชาวพุทธแท้ เป็นชาวพุทธที่ถือนะพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ แต่ครูบาอาจารย์บอกว่า พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ รวมหนึ่งเดียวในหัวใจ หัวใจพุทธะ ผู้ใดเห็นพระพุทธรูปเจ้า ต้องทำลายพุทธะนั้น มันถึงจะพ้นออกไปเป็นวิมุตติ เอวัง